

Administratieve entiteit BRUGGE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente LISSEWEGE

Parochiekerk O. L. VROUW BEZOEKING

KERK

De kerk behoort tot de merkwaardigste gebouwen van de vroeggotische baksteen-architectuur uit de kuststreek. Massale westertoren zonder bekroning. Van ca. 1225 tot 1260 gebouwd, werd de kerk in de 16de eeuw door de geuzen uitgebrand; in 1642 was het gebouw hersteld en in 1650 en 1672 overwelfd, op de zijbeuken na. Daar de vlakke eikenhouten zoldering bewaard bleef.

Restauratiecampagnes in 1891-95, 1910-12 en 1936.

Van het barokmeubilair blijven de preekstoel, het doksaal en het orgelbuffet bewaard, die in 1652 door de Lissewegenaar Walram Romboudt werden geplaatst.

=====

ORGEL

Auteur oorspronkelijk instrument : Boudewijn Ledou / Bruggè.

Bouwjaar : 1651-52.

Auteur orgelkast : Walram Romboudt / Lissewege.

Verdere historiek :

- 1661-64, onderhoud door Jacques de Fief.
- 1667-79, onderhoud door Jean Le Royer.
- 1679, onderhoud door François Le Royer.
- midden 18de e., onderhoud (event. herstellingen) door A.J. Berger / Brugge.
- 1783, onderhoud door P. de Brabander / Brugge.
- 1785, overeenkomst met L.B. van Peteghem / Gent, voor de bouw van een nieuw orgel; om nog niet duidelijke redenen werd dit werk uitgesteld tot latere datum.
- 1807-08, bouw van een nieuw orgel in de oude kast, door Ch. van Peteghem (sr.) / Gent; verder onderhoud tot 1829.
- 1837, Ch.L. Vanhoutte / Vichte, kuisen en herstellen; verder onderhoud tot minstens 1854.

- in het begin van de 19de e. werd het orgel geplaatst op een doksaal achteraan in de kerk (portaal); de datum zou 1839 zijn.
- 1867, werken door L.B. Hooghuys / Brugge (klavier, voetklavier, blaasbalg).
- 1876-77, verplaatsing van doksaal en orgelkast, bouw van een nieuw orgel (met integratie van het oud pijpwerk) door L.B. Hooghuys / Brugge.
- 1929, toevoeging van een elektrische ventilator door J. Anneessens / Menen.
- laatste onderhoud door P.A.J. Andriessen / Menen.

 INSTRUMENT

Dispositie

o	Cornet 5 rangs	
o	Montre 8 p $\underline{\underline{ds}}$	
o	Prestant 4 p $\underline{\underline{ds}}$	Salicional 8 p $\underline{\underline{ds}}$
o	Bourdon 16 p $\underline{\underline{ds}}$	Bourdon 8 p $\underline{\underline{ds}}$
o	Viole de Gamba 8 p $\underline{\underline{ds}}$	Prestant 4 p $\underline{\underline{ds}}$
o	Bourdon 8 p $\underline{\underline{ds}}$	Flûte 4 p $\underline{\underline{ds}}$
o	Flûte à Cheminées 4 p $\underline{\underline{ds}}$	Nasard 3 p $\underline{\underline{ds}}$
o	Nasard 3 p $\underline{\underline{ds}}$	Doublette 2 p $\underline{\underline{ds}}$
o	Doublette 2 p $\underline{\underline{ds}}$	Cornet 4 rangs
o	Flûte Ouverte 8 p $\underline{\underline{ds}}$	Fourniture 3 rangs
o	Fourniture 4 rangs	Trompette bas 8 p $\underline{\underline{ds}}$
o	Trompette 8 p $\underline{\underline{ds}}$	Clarinette 2 p $\underline{\underline{ds}}$
o	Clairon 4 p $\underline{\underline{ds}}$	

bovenste rij = Hoofdwerk (ondermanuaal)

onderste rij = Positief (bovenmanuaal)

Pedaal : Soubasse 16

Octavbasse 8

Flûte 4

voettreden : V + 1

V + 2

1 + 2

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

Hoofdwerk

- al het pijpwerk is, tenzij anders vermeld, van Hooghuys.
- het lijkt erop dat de fluiten een iets lager tingehalte hebben dan de prestanten.
- + front :
 - tamelijk dunwandig; in tin.
 - het oude orgelbuffet bevatte in origine een eenklaviers-instrument, met 8'-prestant (front) en met verkort oktaaf; daaruit volgt dat de huidige frontopstelling (8', met volledige groot oktaaf) niet overeenkomt met de originele.
 - C en Cis van Montre 8 staan binnenin, verder in het front; enkele pijpen van Prestant 4 staan eveneens in het front.
 - het pijpwerk in de scherpe torentjes is stom.

+ binnenpijpwerk :

Cornet 5 r : beginnend op c'; op een gedeeld bankje (16 + 16 cancellen), het bankje is thans gewoon bevestigd met een L-ijzer;

- 8', roergedekt, korte roertjes.
- 4', wijde open fluit.
- 2²/3', wijde open fluit.
- 2', wijde open fluit.
- 1³/5', iets enger van mensuur dan de overige.

Montre 8 : de 2 grootste pijpen, in metaal, zijn afgeleid terzijde

binnen de orgelkast; vervolgens anderhalf oktaaf in het front; de 19 + 19 kleinste staan op de windlade; het pijpwerk was in origine vanaf $\pm g'$ met de stemhoorn gestemd, het is thans nogal beschadigd en er zijn stemsleuven getrokken.

Prestant 4 : de grootste in het front en vanaf Fis op de windlade.

Bourdon 16 : de twee laagste oktaven zijn in eik van zeer goede kwaliteit, met ronde gedraaide voeten met een regelschuifje in, aangeschroefde voorlagen; verder 15 + 15 pijpen op de windlade, metalen gedekten met verschuifbare hoed.

Viole de Gamba 8 : C-G ontleend aan Flute Ouverte 8; vanaf As zelfstandig, op de windlade, metalen pijpwerk met snijbaarden die vermoedelijk origineel zijn.

Bourdon 8 : bas in eik (zoals bij Bourdon 16'); verder 21 + 21 pijpen op de lade, metalen gedekten met verschuifbare hoed.

Flûte à Cheminées 4 : 6 + 6 gedekten met verschuifbare hoed; verder 10 + 10 roergedekten, met korte roeren; verder 12 + 12 conische, tamelijk eng van mensuur, in origine volledig met de stemhoorn gestemd; intonatie met kleine kernprikken.

Nasard 3 : zelfde constructie als vorig register doch wijder van mensuur; 4 + 4 gedekten, 9 + 9 roergedekten, 15 + 15 conische.

Doublette 2 : volledig op de windlade; de grootste hebben baardjes; de bas met stemkrullen (origineel?), de discant met de stemhoorn gestemd; thans slordig gestemd.

Flute Ouverte 8 : bas in eik; verder 21 + 21 metalen pijpen op de lade, licht conisch; in de middentessituur met baardjes.

Fourniture 4 r : samenstelling gebaseerd op $1\frac{1}{3}'$, $1'$, $2/3'$ en $1/2'$; oktaafrepetities op fis° en c".

Trompette 8 : koppen naar modernere factuur-vorm (met een inkeping); opgeronde vertinde messing-lepels; stemkrukken met een lus; de schalbekers vertonen doorzakkingsverschijnselen, de bovenranden zijn geschonden; door Loncke zijn nieuwe brillen toegevoegd.

Clairon 4 : constructie als Trompet doch iets enger;

fis"-f"" zijn trechtervormige labialen (\emptyset boven = $2 \times \emptyset$ aan kern);

fis"" en g"" zijn cilindrische labialen, niet-origineel.

Positief

- geen front, het werk is volledig ingesloten in de voet van de kast.
- het Van Peteghem-pijpwerk is uit gehamerd metaal dat niet bijgeschaafd is (verwerking van oudere plaat ?).

Salicional 8 : C-cis° ontleend aan Bourdon 8; vanaf d° metalen pijpen op de windlade.

Bourdon 8 : groot oktaaf bestaand uit eiken pijpen van Hooghuys (mogelijks met verwerking van Van Peteghem-pijpwerk uit het voormalig orgel); verder metalen pijpwerk (waaronder nog een 3-tal voormalige frontpijpen) dat aan Van Peteghem toe te schrijven is; fis^{'''} en g^{'''} zijn nieuwe aanvullingen.

Prestant 4 : de 13 grootste zijn in gehamerd lood, met ingecirkelde labia, Van Peteghem ?; de overige zijn van Hooghuys.

Flûte 4 : 13 gedekten, waaronder 3 voormalige frontpijpen en de 5 grootste zijn van Hooghuys; verder 31 roergedekten van Van Peteghem; de 12 kleinste zijn enge conische open fluiten, van Hooghuys.

Nasard 3 : 34 roergedekten van Van Peteghem (uit ouder metaal?); de 24 kleinste zijn wijde open fluiten die uit de 17de e. stammen (origineel ?).

Doublette 2 : niet homogeen; hoofdzakelijk pijpen in gewalst metaal, van Van Peteghem; enkele pijpen stammen uit de 17de e. en enkele van de kleinste zijn aanvullingen door Hooghuys.

Cornet 4 r : in werkelijkheid slechts 3 koren; beginnend op c'; 8', 2²/3' en 1³/5'; niet homogeen; bevat 17de-eeuws pijpwerk, gedeelten Van Peteghem-pijpwerk en ook nog vroeg-19de-eeuws (Vanhoutte ?); de twee hoogste koren lijken ingekort; 8' gedekt, de andere koren wijde open fluiten.

Fourniture 3 r : pijpwerk grotendeels aan Van Peteghem toe te schrijven, doch de huidige samenstelling is waarschijnlijk van Hooghuys; eveneens enkele aanvullingen door Hooghuys; gebaseerd op 1', 2/3' en 1/2', met oktaafrepetities op gis° en gis'.

Trompette bas 8 & Clarinette sup 2 : Van Peteghem-pijpwerk; discant vanaf cis'; schalbekers met blikken onderstuk en

loden bovenstuk; in de discant zeer enge mensuur.

Pedaal

- nieuw van Loncke.

Windladen

- Hoofdwark : lade van Hooghuys; gedeeld.
- Positief : lade van Hooghuys; nieuw pijprooster in mahonie (Loncke).
- Pedaal : pneumatische unit-lade van Loncke, geplaatst op een stelling tegen de muur achter het orgel.

Tractuur

- de tractuur is nog grotendeels van Hooghuys; vernieuwingen door Loncke.
- Hoofdwark : liggend wellenraam in eik, in twee delen (één onder elke lade); grenen abstracten die lichtjes waaiervormig naar boven lopen.
- Positief : liggen wellenraam onder de lade.

Klaviatuur

- klaviatuur door Hooghuys aan de zijkant van het orgel ingebouwd.
- de klavieren zijn nog van Hooghuys, eiken toetsen, doch gewijzigd door Loncke (opgehoogd en nieuw celluloid-beleg); nieuw voetklavier van Loncke.
- de registertrekkers met knoppen zijn nog origineel van Hooghuys; witte porceleinen naamplaatjes met zwarte opschriften, ingelijmd in de knoppen.
- voor het overige is de speeltafel (met roldeksel) van Loncke.

Windvoorziening

- grote grenen magazijnbalg met 2 pompen, eiken omkisting, Hooghuys.
- eiken schokbalg onder de C-kant van de hoofdwarklade.

ORGELKAST

- prachtige eiken barokkast; front met ronde middentoren, twee scherpe zijtorens en twee vlakke tussenvelden; meubel rijkelijk van sculpteerwerk voorzien.
- samen met de orgelbuffetten van Watervliet en Damme, die veel

- verwantschap vertonen met dat van Lissewege, behoort de orgelkast tot de zeldzame 17de-eeuwse vroegbarokmeubels in Vlaanderen.
- het meubel bevatte in origine een éénklaviersorgel met verkort oktaaf en 8'-front; het is pas in 1876-77 dat er een tweeklaviers instrument in gebracht werd.
 - de klaviatuur bevond zich in origine aan de frontzijde; er was geen pedaal (lijst- en paneelwerk onder de oude klavieropening lopen door); de prospectzijde is thans tot op enkele cm. van de doksaalbalustrade aangeschoven.
 - aan de rugwand werd (waarschijnlijk door Hooghuys) een stevige kader toegevoegd om diverse redenen : als uitdieping van de kast (de Hoofdwerkladen komen iets verder naar achter), als bevestigingsstijlen voor nieuwe deuren en meteen als versteviging van de rugwand.
 - in 1876-77 werden verf- en vernislagen van het meubel verwijderd.
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : beginnend verval.

meubel : in vrij goede toestand, ondanks de verbouwingen;
beperkte schade aan het hang- en sluitwerk.

onderhoud : onvoldoende en niet in overeenstemming met de regels
der kunst.

data prospectie : 1974 en 1985.

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Lissewege, O.L.Vrouwkerk

ARCHIVALIA

Kerkarchief, bewaard in de pastorijs (niet geïnventariseerd).

- 1) "Register der besluyten genomen, over de besturinge der Fabrique der Kercke van Lissewege"

blz. 8 :

IV Dienstjaar 1807

I Placeeren van eenen Orgel door L. Vanpeteghem van Gent

Gemerckt den orgel van de kerke van Lisseweghe slegt en onreparerlyck zynde, den Eerweerden heer petrus ampe landdeken en pastor van Lisseweghe een accoord aengegaen heeft op den 11 juli 1785 met L.B. van peteghem tot het erstellen of nieuw te maecken eenen orgel volgens het projet van den voornoemden orgelmaeker, en Deze te placeeren in de casse staende in der Kerke; gemerckt dat tot luyster van den catholycken goddienst een nieuwen orgel of eenen betaemelycken orgel noodig is in de kerke van Lisseweghe, en gemerckt het voorgaende accoord van eenen nieuwen orgel alreeds geaggreert is geweest voorgaendelyk dien teyde van d'heeren auditeurs der selve, en volgens brieven van 16 Xber 1806, en 16 april 1807 het grootste en besonder deel alreeds van den nieuw te maecken geseiden orgel in gereedheyd is, soo is dat wy onderschrevene Kerkmeesters van lisseweghe autorizeeren den Eerw^{en} jegenwoordigen heer pastor van te Schryven naer L B van peteghem orgelmaecker tot gend hem versoeckende van naer Lisseweghe te komen; om definivelyk met hem te spreken over den nieuwen orgel, om vervolgens den selven te placeeren dazen jaere in onze Kerk van Lisseweghe. actum in lisseweghe den 23 april 1807.

Quod testor h L Prunost past
de lisseweghe

blz. 9 :

Aenneming van de Erstellung van den Orgel

Op den twintigsten meye 1807 hebben wy Kerkmeesters der Kercke van lisseweghe vergaедert zijnde een projet, te bevinden in de archiven van de Kerke, aengegaen met den heer L B van peteghem orgelmaeker woonende tot gend tot de restauratie van den orgel de Kercke van lisseweghe ter approbatie van den heer J van den heynde meier der prochie van lisseweghe, den

nieuwen orgel volgens het projet en de conditien is definitievely aengenomen door den voornoemden heer L B van peteghem voor de somme van derthien hondert guldens courant geldt, en agreert door ons onderschrevene Kerkmeesters en van beyde kanten onderteeken den 20 meye 1807

h L Prunost past
lisseweghe

V Dienstjaer 1808

I Overneming van den orgel door drie experten

Op den 27 juni 1808 is den nieuwen orgel der Kerke van lisseweghe volkomenlyk tot het spel Gebrogt en voltrokken door den heer charles van peteghem soone van den aennemer syn vader, en is overgenomen op den selven date door dry experten daer toe versogt te weten door myn heer van den poot orgelist woonende tot brugge, door mynheer Cokelaere woonende tot brugge en door f.h. vanderhaege Coster van de parochie van Suienkerke, sy is bevonden superfin wel te zijn, waerom de betaeling is gedaen op den selven date volgens accoord aen den heer Charles van peteghem Orgelmaeker tot gent. waervan de quittance is berustende in den Com.

h L Prunost past
de lisseweghe

blz. 10 :

II Vervang van de orgelkas en het hoogzael

wij Kerkmeesters insiende de groote noodsaeckelyk om d'orgel caze en den den (sic) docksael eene vervinge te geven tot vercieringe van het huys Gods, hebben geresolveert het selve uytte werken; waer toe wy by anteprise hebben geemploeert, Louis Coppin, meester woonende tot brugge, het welke hy uytgewrogt heeft voor de somme van dryentwintig pond courant, waer van de betaeling is gedaen den Augusti 1808 aen den voornoemde waer in hy moste overgaen geheel de vervinge van de murasie van de kerk het gene hy voorgaendelyk gevert (sic?) had. hier is te bemerken dat den Orgelkasse van Lissewerghe benevens het van den dockzal is gemaect en gebeeldhauwd door den grooten meester (geschraapt woord, "eduardus"?) erasmus (open plaats) in 't jaer 1654. geboortig van Antwerpen dewelke in den 16 Eeuwe tot brugge Gevlugt was

h L Prunost past
de lisseweghe

2) Losse stukken : kwitantie van Van Peteghem.

*Ontfangen van de Heeren Pastor en Kerk=Regeerders der Commune van
Liswege Eene Somme van derthienhondert Guldens Courant geldt over
Eene groote Restauratie ende Vernieuwe gedaen aen de Orgel der
voorseyde Kerke Volgens Contracte aengegaen met de voornoemde Heeren
op den twintigsten Meije van het Jaer 1800= en Zeven*

G 1300 - 0 -

Desen 27 juny 1808

Ve L.B. van Peteghem & Zoonen

3) Register Kerkfabriek (cfr. 1).

blz. 23 :

VI dienstjaer 1837

*I Aenbesteeding van het kuisschen van den orgel aen de gebroeders Vanhoutte
2 making van twee lanteerns en v. kandelaren*

*Op 16 meij 1837 hebben de Kerkmeesters in hunne vergaeding besloten als
volgd - 1mo te doen Kuysschen en vermaeken d'Orgel en is aenbesteed aen
de gebroeders Van Houtte, Vichte, voor de somme van drij honderd franc.
2de te doen maeken twee Lanteernen, en
3^{tio} twee Candelaeren voor de Coralen*

(4 handtekeningen)

4) Losse stukken : kwitantie van Vanhoutte.

*Den ondergeschreven bekend ontfangen van de Keerk-fabric van Lissewege
de somme van dertien francs - over het d'orgel stellen volgens acord
overeengekomen, met dezelve Kerkfabric par jaere*

Lissewege den 6 Aout 1839

Pour acquit

C. L. vanhoutte

ogmk.

5) Register Kerkfabriek (cfr. 1).

blz. 144 :

N° 171 herstelling van den orgel

Zitting van den Raede der Kerkfabriek van Lisseweghe

1st zond. van januari 1867

Tegenwoordig de heeren als boven.

gemerkt dan den orgel der Kerk in geheel en Slegten staet is en groote

reparaties nodig heeft, heeft den Raed den eerweerd. heer pastor bemagtigd om over die zake te handelen met Mr Louis hooghuys orgelmaker te Brugge, die met toestemming van den Raed eenen nieuwen blaesbalk, nieuwe clawier en voetpedalen geplaetst heeft voor de somme van 865 franken.

(6 handtekeningen)

6) Losse stukken : rekening/kwitantie van Hooghuys.

	LOUIS HOOGHUYS	
facteur	Rue St.Jacques	Accords
d'orgues	N ^o 5	et
	Bruges	reparations

Bruges, le 30 april 1867

Den orgel der Kerk van Lisseweghe geaccordeert,

nieuwe klavier in wagenshot

nieuwe handclavier beleid met ivoor,

nieuwe blaesbalck enz.

te samen

865 00

Ik verklare vervolgens van dat al te

Garantieren voor 10 jaren

Voldaen 30 april 1867

Louis Hooghuys

7) Register Kerkfabriek (cfr. 1).

blz. 176-177 :

Zitting van den eersten Zondag van Juli 1876

.....

2^d de voorstel van den Heer Pastor van eenen nieuwen orgel door M^r

L. Hooghuys te laten maken en het bestaende kleen orgel gezeid positief

te doen herstellen, met eenpaarige stemmen aanveerd; als ook van de verwe

der orgelkas te doen afeeten, en van de balustrade, en beide goed te doen

herstellen, en van een nieuw hoogzaal te laten maken en te stellen al den

noordkant van den transept daar waar het voortyds over 100 Jaar geweest is,

eindelyk van het poortaal en den ingang der kerk wat verder uit te schuiven,

en eiken hout te doen schilderen, van de plaats waar het hoogzaal wordt

weggedaan te zuiveren en de trappen leidende naar het hoogzaal in portland-

sche Ciment te doen herstellen.

(6 handtekeningen)

8) Voorstel van L.B. Hooghuis.

De ondergeteekenden Louis Hooghuis, orgelmaker te Brugge en de Heeren Kerkmeesters der fabriek der Parochiale Kerk te Lisseweghe.

Verklaren mits dezen overeengekomen te zijn en zich te verbinden tot het geen volgt : De Heer Louis Hooghuis verbindt zich te maken en te leveren aan de gezegde Kerk eenen geheelen nieuwen orgel bestaende uit de volgende werken :

1de Twee nieuwe Sekreten van zes-en-vyftig gravuren, geheel in wagenschot; de dekstukken met vyzen vastgemaekt, dubbele soupappen en de ressorts in koper. De sekreten moeten de volgende spelen bevatten :

<i>1de Bourdon 16 voet</i>	<i>8de Nazart 3 voet</i>
<i>2de Montre 8 voet</i>	<i>9de Doublette 2 voet</i>
<i>3de Bourdon 8 voet</i>	<i>10de Cornet 5 pypen</i>
<i>4de Viola de gamba 8 voet</i>	<i>11de Fourmiture 4 pypen</i>
<i>5de Flûte harmonique 8 voet</i>	<i>12de Trompette 8 voet</i>
<i>6de Prestant 4 voet</i>	<i>13de Clairon 4 voet</i>
<i>7de Flûte à cheminée 4 voet</i>	<i>14de Accouplement</i>

2de De noodige mekaniken tot trekken dezer spelen, zullen in yzer gemaekt zyn de knopen of appels in palissander hout met porcelaine étiquetten, op dewelken de namen der registers zullen geschreven zyn.

3de Een nieuw Abreget tot afleidsel der mekaniken van het klavier naer het groot sekreet, geheel in wagenschot gemaekt.

4de Twee nieuwe klavieren van zes-en-vyftig noten van ut tot sol; de platte touchen zullen met ivoir en de diëzen met ebbenhout beleid worden.

5de Een en nieuwen Bourdon 16 voet, de twee eerste octaven in wagenschot.

6de Eene nieuwe Flûte harmonique 8 voet, waarvan veertien pypen in wagenschot zullen zyn.

7de Een en nieuwen Bourdon 8 voet, waarvan ook veertien pypen in wagenschot zullen zyn.

8de Eene nieuwe Viola de Gamba, die deel neemt met de Montre.

9de Eene nieuwe Fourmiture van vier pypen op ieder note.

10de Eene nieuwe Trompette 8 voet.

11de Eene nieuwe Clairon 4 voet. Zoals ook de andere spelen geheel nieuw.

12de De façade-pypen zullen in zuiver engelsch tin vervaerdigd zyn gepolierd en met schulpen.

13^d Een nieuw voetklavier van vyf-en-twintig noten, gemaekt in wagenschot.

14^d Aengaende het Positif, nog gezegd het Klein orgel, alle de oude spelen die nog kunnen dienen worden gebruikt voor het Klein orgel.

De namen der spelen :

1 ^d Bourdon 8 voet	4 ^d Flûte 4 voet	7 ^d Cornet 4 pypen
2 ^d Salicional 8 voet	5 ^d Doublette 2 voet	8 ^d Fourmiture 3 pypen
3 ^d Prestant 4 voet	6 ^d Nazart 3 voet	9 ^d Clairon 4 voet
		10 ^d Clarinette 2 voet.

15^d De eerste octaven van den Bourdon 8 voet wordt geheel nieuw gemaekt in wagenschot.

16^d De Salicional, wordt geheel nieuw gemaekt, de eerste octave met den Bourdon.

17^d De pypen der façade dienende voor de Prestant zullen in tin zyn gelyk het groot orgel.

Indien het Positif of klein orgel niet aengenomen wordt verminderd de prys van achttien honderd franken. Fs. (1800 „00=.)

18^d Alle deze voorschrevene werken zullen worden uitgevoerd en geplaatst naer den laetsten smaek en volgens het nieuwste stelsel, thans in gebruik.

19^d Alle de grondstoffen tot gezegde nieuwe werken, als, hout, leer, koper, enz: zullen alle van zeer goede hoedanigheid, van de beste soort en goed gekonditionneerd zyn.

20^d De pypen van het groot en klein orgel, zullen allen : zestig per honderd tin zyn.

21^d Het gezegde nieuw werk zal worden aengevangen, zoodanig dat het orgel teenemaal geplaatst en gebruikbaer zy tegen den vyftienden November, achttien honderd, zes-en zeventig.

22^d Het kerkbestuer behoudt zich het regt van zoohaest het orgel voltrokken is, en voor eene verdere betaling derselve, eene of meer deskundigen te kunnen benoemen die deze gezegde werken zullen onderzoeken en naer zien, hoe verre dezelfde volgens de voorschrevene konditien zyn uitgevoerd.

23^d Alle deze werken moeten uitgevoerd worden, voor de som van :
zeven duizend, vyf honderd franken (Fs : 7500 „00=)

24^d Het Kerkbestuer verbindt zich nog insgelyks bovengemelde som aen den aennemer te betalen op de volgende wyzen en tydstoppen :

1^d Twee duizend franken, op den dag dat het orgel gezonden is in de

gezegde Kerk.

2^e Dry duizend franken, op den dag der goedkeuring van den orgel.

3^e Duizend franken, dry maenden na de goedkeuring van den orgel.

4^e Duizend franken, zes maenden na de goedkeuring van den orgel.

5^e Dry honderd franken, een jaer na de goedkeuring van den orgel.

6^e Honderd franken, twee jaren na de goedkeuring van den orgel.

7^e Honderd franken, dry jaren na de goedkeuring van den orgel.

Den aennemer verbindt zich nog, alle deze voorschrevene werken, gedurende dry jaren, na de goedkeuring der zelve, te waarborgen en Kosteloos te onderhouden.

Alzoo gemaakt in dubbel te Lisseweghe, den vyftienden July achtien honderd, zes-en-zeventig.

Brugge, den 14^e July 1876.

Louis Hooghuys

Orgelmaker

9) Register Kerkfabriek (cfr. 1).

blz. 177-180 :

Kopie van het contract met L.B. Hooghuys (cfr. infra, sub 10);
zelfde handschrift (vermoedelijk van pastoor Van Steelant), zelfde tekst (op enkele schrijffouten na);
enkel door de leden van de kerkraad ondertekend.

10). Losse stukken : Contract met L.B. Hooghuys.

4 bladzijden; zelfde handschrift als in Register Kerkfabriek (cfr. supra);
getekend door beide partijen, met "Timbre de dimension, 90 ct".

De ondergeteekende Louis Hooghuys, Orgelmaker te Brugge en de Heeren Kerkmeesters der Parochiale Kerk van Lisseweghe, verklaren overeengekomen te zyn en zich te verbinden tot het volgende :

De Heer Louis Hooghuys verbindt zich te maken en te leveren aan de Kerk van Lisseweghe, eenen geheel nieuwen orgel bevattende de volgende werken :
I. Twee nieuwe secreten van zes en vyftig gravuren, geheel in wagenschot; de dekstukken met vyzen vastgemaakt, dubbele soupapen en de ressorts in koper. De secreten moeten de volgende spelen bevatten :

1° Bourdon 16 voet.

8° Nazart 3 voet.

2° Montre 8 voet.

9° Doublette 2 voet.

3° Bourdon 8 voet.

10° Cornet 5 pypen.

4° Viola de Gamba 8 v.	11° Fourmiture 4 pypen.
5° Flûte harmonique 8 voet.	12° Trompette 8 voet.
6° Prestant 4 voet.	13° Clairon 4 voet.
7° Flûte à Cheminée 4 voet.	14° Accouplement.

II. De noodige mekaniken tot het trekken dezer spelen, zullen in yzer gemaakt zyn. De knopen of appels in palissanderhout met porcelaine etiketten op de welke de namen der registers zullen geschreven zyn.

III. Een nieuw abrege tot afleidsel der mekanieken van het klavier, naar het groot secreet, geheel gemaakt in wagenschot.

IV. Twee nieuwe Clavieren van zes en vyftig noten van ut tot sol; de platte touchen zullen met ivoor en de dieses met ebbenhout beleid worden.

V. Een nieuwen Bourdon 16 voet, de twee eerste octaven in wagenschot.

VI. Eene nieuwe flûte harmonique, 8 voet, waarvan 14 pypen in wagenschot.

VII. Een nieuwen Bourdon 8 voet, waarvan ook 14 pypen in wagenschot.

VIII. Eene nieuwe Viola de Gamba, die deel neemt met de montre.

IX. Eene nieuwe Fourmiture van 4 pypen op ieder note.

X. Eene nieuwe Trompette 8 voet.

XI. Een nieuwen Clairon 4 voet : zoo als ook de andere spelen geheel nieuw.

XII. De façade pypen zullen in zuiver engelsch tin vervaardigd zyn gepolierd en met schelpen.

XIII. Een nieuw voetClavier van vyfentwintig noten, gemaakt in wagenschot.

XIV. Aangaande het Positief of het klein orgel, alle de oude spelen die nog kunnen dienen, worden gebruikt voor het klein orgel; waarvan de namen der spelen :

1° Bourdon 8 voet. 4° Flûte 4 voet. 7° Cornet 4 pypen.

2° Salicional 8 voet. 5° Doublette 2 voet. 8° Fourmiture 3 pypen.

3° Prestant 4 voet. 6° Nazart 3 voet. 9° Clairon 4 voet.

10° Clarinette 2 voet.

XV. De eerste octaven van den Bourdon 8 voet wordt geheel nieuw gemaakt in wagenschot.

XVI. De Salicional wordt geheel nieuw gemaakt, de eerste octave met den Bourdon.

XVII. De pypen der façade dienende voor den Prestant, zullen in tin zyn gelyk het groot orgel.

XVIII. De bestaande orgelkas in haar natuurlyk Couleur en overal waar het

noodig is goed te herstellen.

XIX. Een nieuw hoogzaal te maken en te plaatsen al den noordkant van den transept, daar waar het voortyds geweest is. De balk hier toe nodig en de ribben moeten van zuiver eiken hout het ander noodig hout van deil.

XX. Den ingang en de steenen trappen leidende naar het hoogzaal behoorlyk te herstellen.

XXI. De plaats van waar het hoogzaal wordt weggedaan geheel ledig en zuiver te maken.

XXII. Alle deze voorschrevene werken zullen uitgevoerd worden en geplaatst, naar den laatsten smaak, en volgens het nieuwste stelsel thans in gebruik.

XXIII. Alle de grondstoffen tot gezeide nieuwe werken, als : hout, leer, koper enz. zullen alle van zeer goede hoedanigheid, van de beste soort en goed geconditionneerd zyn.

XXIV. De pypen van het groot en klein orgel zullen alle zestig per honderd tin zyn.

XXV. Het gezegde werk zal worden aangevangen, zoodanig dat het orgel teenemaal geplaatst en gebruikbaar zy tegen den vyftienden November 1876.

XXVI. Het Kerkbestuur behoudt zich het recht van zoo haast het orgel vol-trokken is, en vóór eene verdere betaling, eenen of meer deskundigen te benoemen die gezeide werken zullen onderzoeken en naarzien hoe deze volgens voorschrevene Conditien zyn uitgevoerd.

XXVII. Alle deze bovengemelde werken moeten uitgevoerd worden, voor de somme van (niet ingevuld)

In de versie in het Register Kerkfabriek staat :

van : acht duizend vyf honderd franken (8500)

XXVIII. Het Kerkbestuur verbindt zich gemelde somme aan den aannemer te betalen op de volgende wyzen en tydstippen :

- a. Twee duizend franken op den dag dat het orgel gezonden is in gezeide Kerk.
- b. Dry duizend franken op den dag der goedkeuring der werken.
- c. Duizend franken zes maanden na de goedkeuring.
- d. Twee duizend franken negen maanden na de goedkeuring.
- e. Dry honderd franken een Jaar na de goedkeuring van den orgel.
- f. Honderd franken, twee Jaren na de goedkeuring van den orgel.
- g. Honderd franken dry jaren na de goedkeuring van den orgel.

De oude materialen van het gewezen hoogzaal die zoo goed kunnen dienen dan

nieuwe mogen in het nieuw verbruikt worden, anderzins blyven zy aan de Kerk.
De aannemer verbindt zich nog, alle deze voorschrevene werken gedurende dry
jaren na de goedkeuring der zelve te waarborgen en kosteloos te onderhouden.
Alzoo gemaakt in dubbel te Lisseweghe den 15 Juli 1876.

G Gorissen

Louis Hooghuys

P De smidt Voorzitter

L. van Steelant Past.

F Daeninck

J^s Schreurs

P van Audenaerde

11) Losse stukken : Kwitantie van Hooghuys.

Kwitantie d.d. 7 januari 1877; ter waarde van 5.000 fr.

12) Losse stukken : Voorstel door P. Schyven.

Stuk getiteld "*Devis pour un avant-projet d'orgue pour l'Eglise de
Lisseweghe près Bruges présenté par Messieurs Pierre Schyven & Cie a
Bruxelles*";

briefpapier firma Schyven; niet gedateerd (vermoedelijk eveneens 1876);
geen opgave van prijs.

13) Stapel Begrotingen en Rekeningen, 1822-1900.

Gegevens uit de jaarrekeningen :

Rekening 1822.

nr. 27 / aen de heer van peteghem zijn Jaerlijcks

pensioen over stellen de orgel

16..33

Rekening 1823.

nr. 18 / an d'heer van peteghem over stellen d'orgel

16..31

Rekening 1824.

nr. 23 / an d'heer van peteghem over stellen d'orgel

16.. 31

Rekening 1825.

- aen de Hr van peteghem voorstellen van den orgel

7..72

Rekening 1826.

nr. 22 / aen d'heer peteghem over stellen d'orgel

7..72

Rekening 1827.

nr. 22 / aen d'heer van peteghem over stellen d'orgel

7..72

Rekening 1828 : nihil.

Rekening 1829.

nr. 28 / Betaeld aen dheer peteghem orgelmaker te gend over 't stellen
d'orgel ten Jare 1829 volgens accoord met de Kerkmeester
aengegaen 7 / 71

Rekeningen 1830 - 1836 : nihil.

Rekening 1837.

nr. 18 / Betaeld aen mijnheer Charles van houtte orgelmaeker over 't
kuijsschen d'orgel, erstellen der blaesbalken en mondkosten
volgens quitantie 342, fr

Rekeningen 1838 - 1840 : nihil.

Rekening 1841.

nr. 16 / betaeld aen C van houtte over 't stellen d'orgel
volgens accoord 13, -

Rekening 1842.

nr. 11 / Betaelt aen C. Van houtte over reparatie en stellen d'orgel
volgens quitantie 45, -

Rekening 1843.

nr. 21 / Aen C vanhoute over het kuisschen en stellen d'orgel 31, -

Rekening 1844.

nr. 7 / Aen Charles Van houte over kuisschen en stellen d'orgel 28, -

Rekening 1845.

nr. 13 / aen C v houtte over kuysschen en stellen d'orgel 23, -

Rekening 1846.

nr. 9 / aen C.v.Houtte over kuijsschen en stellen d'orgel 21,65

Rekening 1847.

nr. 36 / Aen C h van houte reparatie en stellen d'orgel 65,75

Rekening 1848.

nr. 13 / Aen C.v.Houtte over kuijsschen en stellen d'orgel 43,25

Rekening 1849.

nr. 10 / Betaeld aen C. Vanhoute orgelmaker over het kuijsschen
en stellen van den orgel 39,50

Rekening 1850.

nr. 25 / Aen Ch Vanhoute over 't kuisschen en stellen d'orgel 14,00

Rekening 1851.

nr. 15 / Aen Ch. Van Houtte over stellen d'orgel 14,00

Rekening 1852.

nr. 10 / Betaeld aen C. Vanhoutte orgelmaeker levering vellen, vermaeken de blaesbalgen, en dagloon		73,25
Rekening 1853.		
nr. 21 / C. Vanhoutte over stellen de orgel		14,00
Rekening 1854.		
nr. 15 / Aen Ch ^s Van houtte over 't stellen der orgel		14,00
Rekening 1855.		
nr. 21 / Stellen de orgel		14,00
Rekening 1856.		
nr. 7,2 / Stellen den orgel		16,00
Rekening 1857.		
nr. 1,7 / Stellen de orgel		14,00
Rekening 1859 : nihil.		
Rekening 1860.		
nr. 7 / het stellen van den orgel		14,00
Rekening 1861 : nihil.		
Rekening 1862.		
nr. 2 / onderhoud van meubels, orgel, enz		397,87
Rekening 1863.		
nr. 2 / 14 fr. voor den orgel te accordeeren		
Rekening 1864.		
nr. 2 / Onderhoud van meubels, orgel		183,78
Rekeningen 1865 - 1866 : nihil.		
Rekening 1867.		
nr. 2 / onderhoud van orgel, nieuwe blaesbalk, clavier, Pedalen		865,00
Rekeningen 1868 - 1883 : nihil.		
Rekening 1884 : orgel	124, 30 fr	Rekening 1892 : orgel 0 fr
1885 : "	30 fr	1893 : " 50 fr
1886 : "	30 fr	1894 : " 0 fr
1887 : "	15 fr	1895 : " 50 fr
1888 : "	15 fr	1896 : "(mecanisme) 200 fr
1889 : "	25 fr	1897 : " 47,80 fr
1890 : "	0 fr	1898-1900 : 0 fr
1891 : "	0 fr	

14) Losse stukken : Factuur van J. Anneessens.

Jules Anneessens-Tanghe, Orgels en Harmoniums,

1929, januari 26

Geleverd en geplaatst, met alle toebehoorten een electrieke ventilator aan het orgel der kerk, zonder de electrieksche leiding,

overeengekomen prijs

3.700,00

Ik zeg drie duizend zeven honderd frank.

15) Dossier schade tijdens de oorlog 1940-45 :

a) 1948

- brief van J. Anneessens / Menen; bondige schatting.
- brief van J. Loncke / Esen.
- aankondiging van een bezoek vanwege F. Vos / Zichem.

b) algemene schatting

voor het orgel is vermeld :

- herstelling doksaal balustrade, versiersels van panelen
- herstelling van insteken van een twintigtal stukken in de orgelkas
- orgelspel; gansch ontreddeerd en vervuild door de beschieting.
Pijpen doorschoten, en door luchtdruk omvergeworpen. Viteennemen, onderzoek, herstelling met regeling en herstemming van al de spelen.

N.B. De werken door Jos. Loncke in 1952 werden grotendeels
betoelaagd uit het fonds voor oorlogsschade.

Lissewege, O.L.Vrouwkerk.

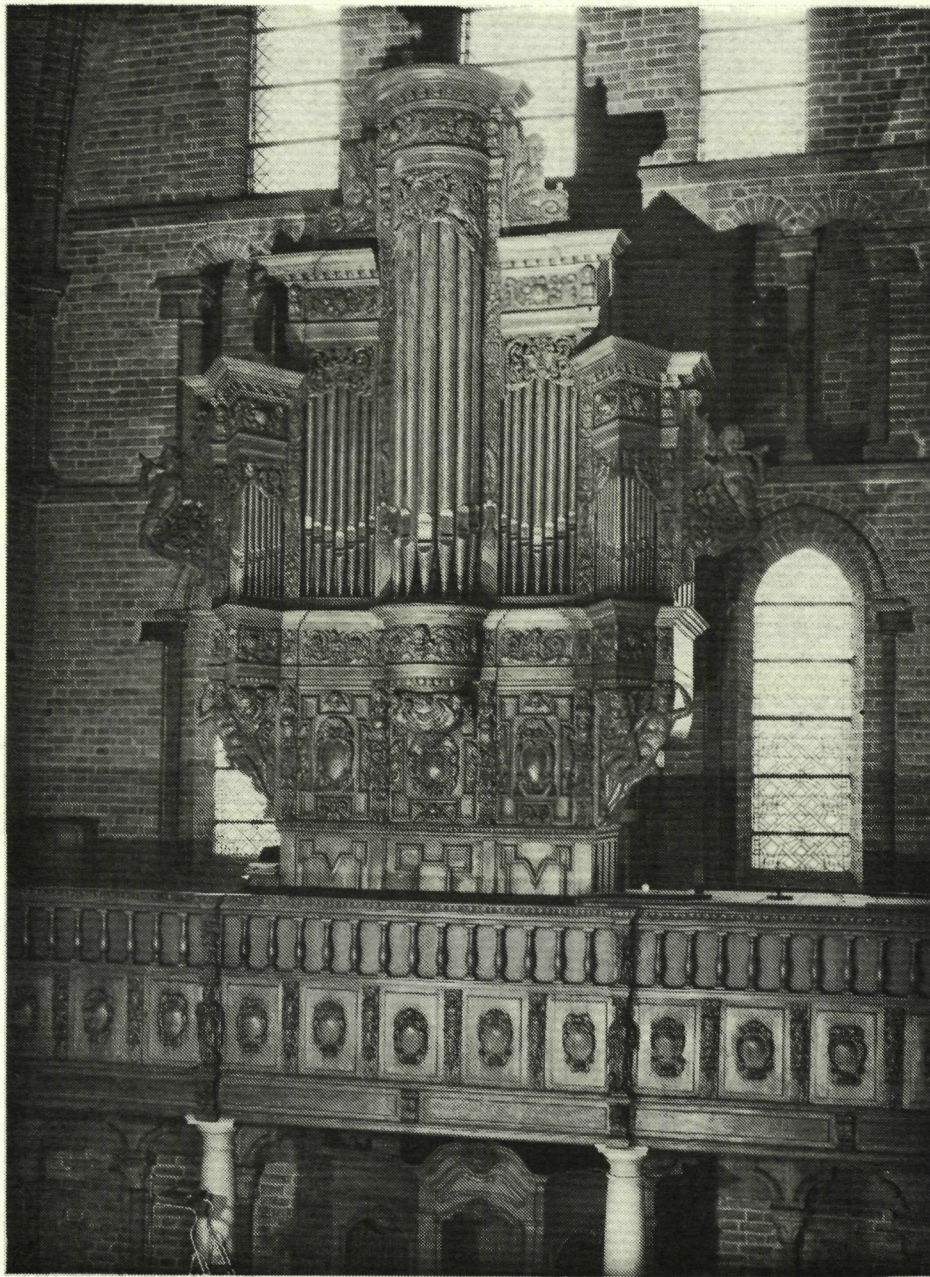
BIBLIOGRAFIE

1. Leopold van Hollebeke : "Lisseweghe, son Eglise et son Abbaye", Brugge, s.d. (=ca. 1863);
blz. 233 : *"D'abord nous remarquons les orgues; elles datent du XVIIe siècle et sont, pour l'époque, d'une assez belle exécution. Ce fut en 1839 qu'elles furent transportées à l'entrée de la nef, car antérieurement elles paraissent avoir été placées au côté nord du transept."*
2. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen, 1865;
blz. 199 : *"Orgues placées par Lambert Van Peteghem le vieux, seul, de 1776 à 1807 :*
Lissewege, 16 reg., fl. 1300;"
3. M. English : "Op beevaart naar Onze Lieve Vrouw van Lissewege", Brugge, 1930;
blz. 23 : *"Walram Rombout leverde in 1652 zijn 2 meesterwerken die bewaard bleven : de preekstoel en het doksaal. Voetnoot : Een aantekening van 1808 in het K A L (Register der beraadslagingen) luidt als volgt : "Het doxaal en orgelcasse is gebeldhouwd door den grooten meester Erasmus (niet ingevuld) in 1654, geboortig van Antwerpen, dewelke in de 17de eeuw tot Brugge gevlucht was." Men dacht wellicht aan Erasmus Quellinus. Intussen is het nogal typeerend dat men te Lissewege zelf de begaafde dorpsgenoot Walram Rombout volledig vergeten was. Het doxaal kostte 129 pond 3 schellingen. In een ongedateert kerkbezoek heet het : "Est hic splendidum organum cum odeo". Vervolg blz. 23 : "Het orgel zelf werd in 1651-52 gemaakt door Boudewyn Ledou, en 't jaat daarop kwam Marcus Bollaert de orgelpijpen vergulden en den "Laudate Dominum" op het opschrift schilderen."*
blz. 25 : *"Dominicus Berger maakte een begroting voor een nieuw orgel in 1780, maar er werd geen gevolg aan het voorstel gegeven. In 1783 werd het oud orgel hersteld door Pieter de Brabander. In 1785, bestelde men een nieuw orgel aan L.B. van Peteghem, orgelmaker te Gent. Intussen kwam de besloten tijd; Karel van Peteghem, zoon van den voorgaande, kon het orgel afwerken en leveren in 1808."*
blz. 26 : *"Het nieuw orgel door Van Peteghem gemaakt (1808) is reeds vermeld;*

het bleef in gebruik tot in 1876, wanneer Hooghuys van Brugge een nieuw maakte waarin toch vele spelen van het oude werden behouden. Het orgel van Lissewege zooals het thans is, is een der beste kerkorgels der streek. In 1839 verhuisde het doxaal met het orgel naar het westelijk einde van den middenbeuk, bij den ingang der kerk. Bij de hernieuwing van het orgel in 1876 werd het doxaal naar de oorspronkelijke plaats overgebracht."

4. Fl. van der Mueren : "Het orgel in de Nederlanden", uitg. Standaard - Boekhandel, Brussel, 1931.
Zie blz. 116-119 (Kunsthistorische bespreking van het orgelbuffet).
5. P. François : "Brugse Orgelmakers", in 'Biekorf', 49°jg., nr. 7-8, 1948;
blz. 160 : "Een tijd- en vakgenoot van Crispijn Dubois te Brugge was BAUDEWIJN LEDOU, die als "orghelmaeckere, wonende in de stadt van Brugghe" in 1643 te Watervliet een nieuw orgel plaatst en hetzelfde tot in 1656 onderhoudt. Het nieuw instrument voor de kerk van Lissewege maakt hij in 1652 ...".
6. "Orgels / Werken uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
Lissewege komt voor op de lijst "Electrische ventilatoren".
7. A. Deschrevel : "Overzicht van de orgels gebouwd door wijlen Jozef Loncke", in 'De Praestant', VIII°jg., 1959;
blz. 59 : "1952 - Lissewege, rest. mekanisch".
8. 'De Praestant', IX°jg., 1960;
blz. 80 : "Te Lissewege werd op 17 juli een gedenkplaat onthuld voor Walram Romboudt (1598-1669), kunst-ambachtsman en o.m. ontwerper van de orgelkast."
9. G. Moortgat : "Oude Orgels in Vlaanderen", deel II, uitg. Dienst Pers & Publikaties van de B.R.T., Brussel, 1965;
blz. 92 (korte tekst) en 93 (afbeelding).
- 10) F. Peeters & M.A. Vente : "De Orgelkunst in de Nederlanden", uitg. Mercatorfonds, Antwerpen, 1971;
blz. 186 : "Boudewijn Ledou We kennen zijn nog bestaande orgelkasten van Damme (ca. 1640) en Lissewege (1652)."

- blz. 212 : afbeelding "*Lissewege, eenmanualig orgel door Boudewijn Ledou (1651-52). In slechts vijf velden wist de orgelbouwer alle wezenlijke elementen van een pijpenopstelling te verenigen : grote ronde toren, twee vlakke velden en twee torens in V-vorm. De kast vertoont dezelfde kenmerken als die van het orgel van Ledou te Watervliet en zou vervaardigd zijn door Walram Rombout uit Lissewege.*"
- blz. 215 : afbeelding "*Lissewege, eenmanualig orgel door Boudewijn Ledou (1651-52). Detail van de bij een ongeateerd kerkbezoek als "est hic splendidum organum cum odeo" beschreven orgelkast, met de typische saters, cherubs, hermen, bloemenguirlanden en festoenen, maskers en bazuinschallende engelhermen.*"
11. D. Dumon : "De zeventiende eeuwse orgelmeubels in de kerken van Damme, Watervliet en Lissewege", Verhandeling voorgelegd tot het behalen van de graad van licentiaat in de Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde, Rijksuniversiteit te Gent, 1973-74.
Passim.
 12. J.P. Felix : "Les photos d'orgues de Floris Van der Mueren", in 'Mélanges d'organologie' II, uitgeg. door de auteur, 1980;
blz. 98 : nr. 22 - Lissewege.
blz. 112 : nr. 56 - id.
 13. J. Ferrard : "Orgues de Belgique en cartes postales anciennes / Belgische orgels in oude postkaarten", uitg. S.I.C., Brussel, 1982;
blz. 46, tekst; blz. 47, afbeelding (postkaart van na 1904).
 14. L. Lannoo : "De Brugse orgelmakers Berger en hun familie", uitg. Instrumentenmuseum - Brussel, 1982;
zie onder A.J. Berger :
"ca. 1750, Lissewege, O.L.Vrouw Bezoekingskerk, onderhoud".
 15. P. Roose : "Werklijst anno 1885 van L.B. Hooghuys", in 'Orgelkunst', VI^ojg., nr. 4, dec. 1983, zie blz. 6-7;
op de werklijst is vermeld :
"*Lisseweghe - 2 clav. - 28 rég.*".

LISSEWEGE, O.L. VROUW

Doksaal en orgel

LISSEWEGE, O.L. VROUW

Orgelkast (detail)

LISSEWEGE, O.L. VROUW

Orgelkast (detail)

Administratieve entiteit BRUGGE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente SINT-ANDRIES

Parochiekerk SINT-ANDRIES & SINT-ANNA

KERK

Het huidig gebouw, in neogotische stijl, werd opgetrokken in 1870; enkel de toren gaat terug op een constructie van 1530. Beschadigd tijdens wereldoorlog II. Aanvankelijk was er op dit grondgebied enkel een St-Baafsparochie; de patroonheiligen van de huidige parochie waren tot vóór de Franse revolutie resp. de beschermers van de benedictijnenabdij en het kartuizerinnenklooster, beiden gelegen op het grondgebied van het huidige Sint-Andries.

=====

Geschiedenis der orgels.

Er dient onderscheid gemaakt te worden tussen de abdijkerk der benedictijnen en de parochiekerk. De abdijkerk werd gesloopt als gevolg van de troebelen tijdens de Franse overheersing. Het orgel van de abdij werd overgeplaatst naar de kerk van Sint-Pieter-bij-Brugge.

Over de eerste orgels in de parochiekerk is niets bekend.

G.F. Tanghe (zie § Bibliografie sub 1) vermeldt dat er in 1792 in de parochiekerk een nieuw orgel geplaatst werd. De parochiearchieven wijzen in elk geval op het bestaan van een orgel vóór 1862, dat door Maximilien van Peteghem onderhouden werd. In 1862 plaatste laatstgenoemde een nieuw twee-klaviers-orgel, dat echter reeds in 1869 bij een brand volledig vernield werd, samen met het hele gebouw (op de toren na).

In 1873-74, na de heropbouw van de kerk, plaatste Fr. Ureel uit Poperinge een nieuw orgel; in het kerkarchief bevindt zich nog een foto van dit instrument. Vanaf 1885 stond orgelmaker A. Hooghuys uit Brugge in voor het onderhoud.

In 1942 werd dit orgel afgebroken en verkocht, nadat de kerktoeren schade had opgelopen door oorlogsomstandigheden.

Tot 1954 behielp men zich met een harmonium.

Auteur huidig instrument : Jos. Loncke / Esen.
 Bouwjaar : 1954.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Pedaal</u>	<u>Hoofdwerk</u>	<u>Zwelwerk</u>
Gedektbas 16	Prestant 8	Koppelfluit 8
Octaafbas 8	Open fluit 8	Wilgenpijp 8
Gedekt 8	Holpijp 8	Zweving 8
Koraalbas 4	Octaaf 4	Blokfluit 4
Pommer 16	Roerfluit 4	Nazaard 2 ² / ₃
Voetw.- I	Vulwerk 4 k	Zwitserpijp 2
Voetw.- II	Norm.kop.I-II	Cymbelstem 2 k
Voetw.aan II4'	Oct.kop.I-III16'	Harm.trompet 8
		Oct.kop.II-III16'

Speelhulpen :

- druktoetsen P - MF - Tutti / Af. / Reg. - Vrije Reg.
- voetbediend : - deelbare combinatie
 - koppelingen
 - tutti
 - tongw. af
 - balanstrede voor zwelkas

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Andere gegevens

- electro-pneumatisch stelsel.
 - vrijstaande speeltafel.
 - pijpwerk in open opstelling; integraal nieuw.
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal.

onderhoud : normaal.

datum prospectie : april 1977.

Sint-Andries, parochiekerk St-Andries & St-Anna.

ARCHIVALIA

Volgende gegevens werden genoteerd uit het kerkarchief, bewaard in de pastorijs.

1) Resolutieboek St-Andries, nr. 3.

Blz. 39 v° :

Zitting van den 2 april 1800 vier en vijftig

3° *Er wordt besloten van den Claron van den orgel, berustende bij Mr Van Peteghem, orgelmaker te Gent, te doen wederzenden, in den orgel te stellen en aen Mijnheer Van Peteghem te betalen de som van 53 = 79 Cent, in voldoening der Werkingen, gedaan aen den orgel van 1845 tot 1849.*

Blz. 60 r° :

Zitting van den Raed den 5 october 1862.

1° *het projet van eenen nieuwen orgel met positief, gemaakt door Van Peteghem-Cornet, orgelmaker te Gent, wordt aenveerd mits de volgende veranderingen :*

1^a *art.10 moet op de volgende wijze geschreven worden*

"De orgelmaker aannemer zal gedurende vier agtereenvolgende jaren, te beginnen met den dag der goedkeuring, den orgel kosteloos garranderen en onderhouden.

2^a *met den dag der goedkeuring zullen er hem betaeld worden dertien honderd en vijftig franc (fs 1350) en dan alle jaeren daarna duijzend franc C 1000 = 00 tot dat de volle voldoeninghe der geheele som zal gedaen zijn.*

Blz. 68 v° :

Op den tiensten dag der maend Augusti 1800 negen en zestig

(uitvoerige beschrijving van de kerkbrand)

Van de Hoogzael, met nieuwen orgel - van den ouden Hoogen Altaer (1617) met Sinte Annabeeld - (etc. ...) is er niets overgebleven.

Blz. 79 r° :

Uitgaven / *Rekening 1874*

61. *Aen Mr Ureel, orgelmaker, te Poperinghe*
eerste betalen 2000 - 00

2) Resolutie- en bewijsstuk-boek, N° 4.

Rekening 1880

61. Aan Ureel orgelmaker - afkorting schuld. 3 mandaten 25.00 / 00

Rekening 1881

61. Betaling achterstel, nieuwe orgel 750. 00

Begroting 1882

met het Crediet voor achterstel - betaling nieuwe orgel

van over 8 jaren met toestemming geplaatst 915. 22

1883

(onderhoud betaald aan Mr. Schutyzer, de koster-organist)

Rekening 1884

Uitgaven :

27 : Ureel : werk aan orgelkas 20. 00

32 : Ureel onderhoud van orgel 25. 00

Rekening 1885

Uitgaven : 32 : Hooghuis - accorderen orgel 25. 00

Rekening 1887

32. Hooghuis akkorderen van orgel 20. 00

Schutyzer kuischen van orgel 15. 00

Rekening 1888

gewone uitgaven :

32. Hooghuys : onderhoud orgel-blaasbalg 100. 00

Rekening 1889

32. A. Hooghuys : herstelling aan orgel 100. 00

Rekening 1890

32. Hooghuys : herstelling van orgel 225, "

" onderhoud van orgel (1887) 20. "

" " " (1888) 20. "

" " " (1889) 20. " / 285. "

(Eveneens in dit boek : Verslagen Kerkraad)

- Zitting van den Kerkraad op 1 Oktober 1922 gehouden in het pastoreel huis te St Andries.

Eerw. Heer Pastor doet opmerken, dat het orgel der kerk, en voornamelijk de blaasbalg in zeer slechten toestand zijn. Jufrouw Maria Coppieters

wil tusschen komen in de herstellingskosten.

De Raad beslist eenparig aanstonds de blaasbalg te doen herstellen.
Verdere herstellingen aan het orgel en de nieuwe schilderinge der kerk
zullen plaats grijpen, zoodra de geldelijke middelen zulks zullen
veroorloven.

Aldus gedaan te St Andries, den 1 October 1922

De Schrijver

De Voorzitter

E. Schutyser

B(aron) van Zuylen van Nyevelt

- Zitting van den Kerkraad op 7 October 1923.

Eerw. Heer De Cuypere, Pastor, deelt mede dat de blaasbalg en het
mecanism van het orgel hersteld zijn. Hij stelt voor nu ook de spelen
te laten herstellen, waarvan de kosten op 1000 franken beraamd worden.
Dit voorstel wordt door al de aanwezige leden eenpariglijk aanveerd.

Aldus gedaan te Sint-Andries, den 7 October 1923.

De Schrijver

De Voorzitter

E. Schutyser

B(aron) van Zuylen van Nyevelt

- Zitting van den Kerkraad op 2 October 1927

.....

Mejufvrouw Maria Coppieters biedt aan tusschen te komen in de kosten
voor het aanwenden der elektriciteit voor de blaasbalg van den orgel.
De Kerkraad beslist, dat hij wil tusschen komen voor de vaste som van
600 fr. zoo voor den aankoop der machien als van de kosten van leggen.
Aldus gedaan te St Andries, den 2 October 1927.

De Schrijver

De Voorzitter

E. Schutyser

B(aron) van Nyevelt

3) Liber Memorialis (aangevangen in 1900)

Blz. 123 (anno 1942)

't Orgel met buffet werd afgebroken en
verkocht buiten de wete van de kerkfabriek
en 't bisdom K. D.

Het nieuw Harmonium

werd vervaardigd door Albert de Lil

101 Theodore Verhaegenstraat Brussel

't is een schoon stuk - dubbel klavier en voetspel en kost 25.000 fr -

oorlogsgeld.

Het oud versleten orgel werd afgebroken, omdat het onherstelbaar (??) was - en met het tin der pijpen, verkocht ten tijde van de opeiseling van koper en lood en vooral van tin - werd het nieuw harmonium betaald - dus ook met oorlogsgeld.

De motor met blazer werd gekocht in het groot Seminarie - aan het werk van de CIBI.

ook die zaak van het orgel in de kerk is opgelost (!!) tot dat een pastoor komt die, in gunstiger omstandigheden, een groot nieuw orgel plaatst.

Blz. 221 :

Nu op gang voor een nieuwen orgel :

Het orgel is besteld begin Mei voor 345.000 fr bij de firma Loncke te Esen bij Diksmuide, en volgens akkoord moet het geplaatst zijn + 10 maanden na de bestelling, dus ten laatste tegen Paschen 1954 (zie volg. blz.)

Blz. 222 :

Het nieuwe orgel.

In plaats van met Paschen, is het gereed met de kermis, en het speelt den eersten keer op kermisavond 10 oktober 1954, in al de missen.

Omdat de giften zoo mild toekwamen, werd het een beetje grooter besteld, en kost 366.100 fr, maar het werd seffens volledig betaald, zonder schulden na te laten. (30.000 fr. toelage van de gemeente).

De plechtige inwijding werd gedaan op 11 november 54, door Mrg. Quaegebeur, Vicaris Generaal. Het orgelrecital door Dom Wandrille Delasalle, organist van Zevenkerke, na het lof dat gezongen werd door het parochiaal zangkoor.

Bem. het nieuwe orgel is eigendom van de kerkfabriek - de toelage v.d. gemeente werd ingeschreven op de kerkrekening als herinrichting van 't orgel, omdat dit officieel niet weg was, gezien E.H. Faict het verkocht had zonder iemand te spreken.

De grootste giften waren :

- { 50.000 v. Mr Andre Otto de Mentock, voorzitter kerkf.
- { 25.000 v Mr Stan. van Outryve d' Ydewalle
- { 25.000 v Jw Coppieters Stockhove Maria.

- 4) Inhuldigingsprogramma d.d. 11 november 1954.
- 5) Tussen deze archivalia bevindt zich ook nog een foto (ca. 1900?) van het vorig orgel, waarbij tevens twee personen op het doksaal figureren (Fr.Ureel? A.Hooghuys? koster?).

BIBLIOGRAFIE

1. G.F. Tanghe : "Beschryving van Sint-Andries", Brugge, 1857;
blz. 8 : *"In 1792, wierd er by middel van eene geldinzameling, gedaen onder de parochianen en eenige anderen, in de parochiekerk een nieuw orgel gesteld, hetwelk, met al zyne toebehoorten, kostte 913 gulden en 18 stuivers. (Hands. van den Weled. heer J. C.)."*
2. 'De Praestant', IV^ojg., 1955, nr. 1, onder rubriek "Orgel-inhuldigingen" :
Brugge, Sint-Andries, 11 november 1954,
Systeem : electro-pneumatisch
Dispositie :
Gastorganist : Dom Wandrille Delesalle, organist Sint-Andries-abdij.
3. L. Lannoo : "De Brugse orgelmakers Berger en hun familie",
uitg. Instrumentenmuseum - Brussel, 1982;
blz. 17 (op de werklijst van A.J. Berger)
"1770, Sint-Andries, Sint-Andreasabdij, nieuwbouw (gedeeltelijk herbruikt in de orgels van Sint-Pieter-op-den-Dijk en Veurne, oud Sint-Jansgasthuis)."
4. L. Lannoo : "Orgels te Brugge, dl. II", in 'Het Brugs Ommeland',
XXII^ojg., 1982, nr. 1;
blz. 74 - vermelding ut supra (onder 3);
blz. 77 - aanvullende gegevens i.v.m. het orgel te Brugge,
Sint-Pieter.

Administratieve entiteit BRUGGE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente SINT-ANDRIES

Parochiekerk SINT-BAVO

KERK

Gebouw in neoromaanse stijl, uit 1934.

ORGEL

Auteur & Bouwjaar instrument : (volgens naamplaatje)

Fa. B.Pels & Zoon

Kerkorgels

opus 259 - Lier - anno 1950

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Ped.</u>	<u>Man. I</u>	<u>Man. II</u>
Subbas 16	Prestant 8	Prestant 8
Octaafbas 8	Wilgenpijp 8	Gemshoorn 8
Gedekt 8	Nachthoorn 8	Kwintadeen 8
Koraalbas 4	Octaaf 4	Roerfluit 4
-	Vulwerk 3-5 k	Zwegel 2
Zelfde reg.	I + II	Kleine kwint 1 ¹ / ₃
nogmaals voor	I + II 16'	Sesquialtera 2 k
Vrij Aut.Ped. II	I + II 4'	Trompet 8
		II + II 16'
		II + II 4'
		Normaal' af
		Tremolo

Speelhulpen :

- Aut. Ped. / af
- druktoetsen P - MF - F - FF - T / af / Vrije comb.
- voetbediend P + I, P + II, I + II / Zwelkas / Reg. Cresc.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Andere gegevens

- electro-pneumatische tractuur; unit-systeem.
 - opgesteld op een zijdoksaal; vrijstaande speeltafel.
 - er is geen orgelkast, enkel een front van pijpen;
man. II zit in een zwelkas.
-

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : juni 1977.

BIBLIOGRAFIE

'De Schalmei', V^ojg., 1950;
blz. 117 : vermelding inhoudiging Pels-orgel,
17 reg., 2 kl. en ped.

Administratieve entiteit BRUGGE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente SINT-KRUIS

Parochiekerk H.KRUISVERHEFFING & ST.-JOZEF

KERK

De Brugse buitenparochie van H. Kruis, gesticht in 1153, werd in 1795 tot zelfstandige gemeente verheven.

Het huidige kerkgebouw, in neogotische stijl, dateert van 1852-57.

=====

ORGEL
Auteur instrument : gesigneerd " Pierre Schyven & Cie "
Bruxelles

Bouwjaar : ca. 1900.

INSTRUMENTDispositie

<u>Gr. Org.</u>	<u>Pos.</u>	<u>Péd.</u>
Bourdon 16	Flûte harm. 8	Sousbasse 16
Montre 8	Bourdon 8	Octave basse 8
Bourdon 8	Dolciana 8	
Gambe 8	Voix céleste 8	
Prestant 4	Flûte 4	
Fourniture	Doublette 2	
Trompette 8	Basson-Hautbois 8	

pedalen : - Grand Orgue au Pédalier
- Positif au Pédalier
- Positif au Grand Orgue
- Expression

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

- het open pijpwerk is van expressions voorzien.
- intonatie met vrij grote kernprikken gaand tot echte kernsteken.

Gr.Org.

Bourdon 16 : baspijpen in grenenhout, met eiken voorlagen en stempels; verder 32 metalen pijpen op de windlade.

Montre 8 : een 12-tal houten baspijpen, open; verder 45 metalen pijpen op de windlade.

Bourdon 8 : groot oktaaf in hout; verder 31 roergedekten, wijde mensuur; de 12 kleinste zijn conisch, wijd.

Gambe 8 : volledig in metaal; voorzien van snijbaarden (origineel).

Prestant 4 : -

Fourniture : in de bas 4 koren ($2'$, $1\frac{1}{3}'$, $1'$ en $\frac{2}{3}'$ op C, met oktaafrepetitie op c°), in de diskant 5 koren ($5\frac{1}{3}'$, $4'$, $2\frac{2}{3}'$, $2'$ en $1\frac{1}{3}'$ op c' , repetitie op c'').

Trompet 8 : wijde mensuur; tamelijk dunwandig metaal; koppen met een overkraging, vertinde lepels; de 20 kleinste zijn als "trompette harmonique" vervaardigd, met dubbele bekerlengte.

Pos.

Flûte harmonique 8 : groot oktaaf in hout; verder 24 metalen open pijpen; de 19 kleinste overblazend.

Bourdon 8 : groot oktaaf in grenenhout, geveerd; verder 32 roergedekten; de 12 kleinste zijn conisch; iets enger gemensureerd dan de bourdon van het Gr.Org.

Dolciana 8 : qua factuur een Salicional; in de bas met snijbaarden.

Voix céleste 8 : integraal zonder snijbaarden; nagenoeg zelfde mensuur als Dolciana.

Flûte 4 : de 24 kleinste zijn conisch, alle overige roergedekt; de mensuur is slechts een weinig enger dan die van de Bourdon.

Doublette 2 : -

Basson-Hautbois 8 : in de bas 17 pijpen met heel enge trompetbekers, de overige zijn als hobo gebouwd (beker = smalle + wijde trechter); de bekers hebben neiging tot doorbuigen; de 19 kleinste pijpen zijn weggenomen.

Péd.

- enkel transmissies uit het Gr.Org.

Windladen & Tractuur

- pneumatische kegelladen.
- chromatische opstelling.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel.

Windvoorziening

- grote magazijnbalg in de voet van de kast.
- schokbalg onder de lade.

ORGELKAST

- niet-functioneel gestructureerde kast, in neogotische stijl;
het prospect van het meubel is in eik, de achterbouw in grenen.
- front bestaand uit sierpijpen.
- het gehele binnenwerk is ondergebracht in één grote zwelkas
binnenin de orgelkast.

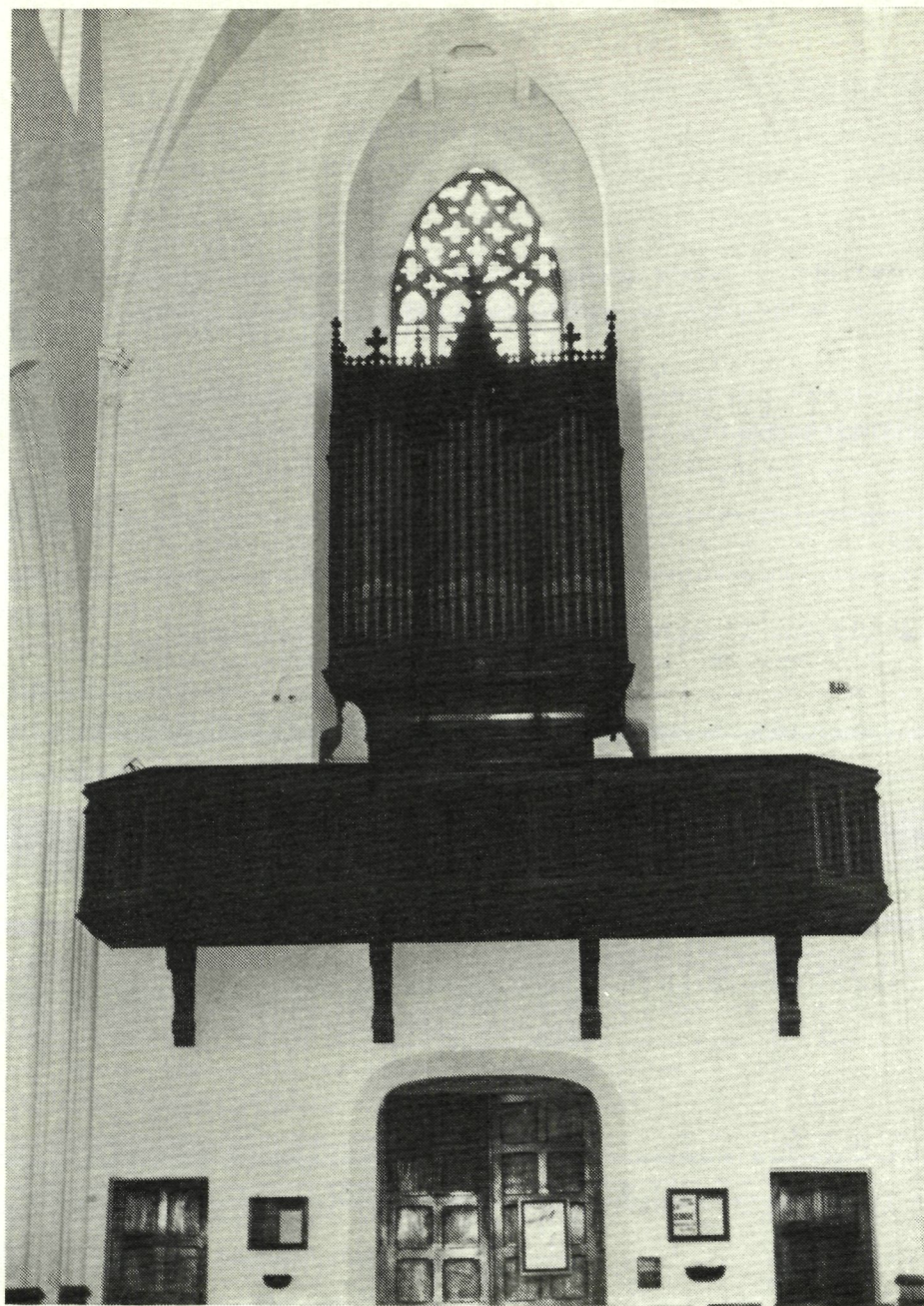
HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : begin van verval.

onderhoud : nagenoeg geen meer.

datum prospectie : juni 1977.

SINT-KRUIS,

Heilige Kruisverheffing

Administratieve entiteit BRUGGE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente SINT-KRUIS wijk DAMPOORT

Parochiekerk SINT-FRANCISCUS VAN ASSISIË

KERKGebouw in zakelijke stijl, van het zaal-type; opgetrokken in de jaren '60.
=====

ORGEL

Auteur instrument : firma Jos. Loncke & Zonen / Diksmuide-Esen.

Bouwjaar : 1971.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>Pedaal</u>	<u>Hoofdwerk</u>	<u>Nevenwerk</u>
Kwintadeen 16	Prestant 8	Roergedekt 8
Kwintadeen 8	Gedekt 8	Gemshoorn 4
Koraalbas 4	Prestant 4	Prestant 2
Voetw.+ I	Roerfluit 4 *	Larigot 1 ¹ / ₃
Voetw.+ II	Oktaaf 2	Fluitje 1
	Vulwerk 3 r *	Dulciaan 8 *
	I + II	

* : deze registers waren gereserveerd doch zijn onmiddellijk
na de bouw van het orgel bijgeplaatst.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Speelhulpen :

- afsteller voor de Dulciaan
- druktoetsen P - MF - Tutti / af / Reg. - Vrije Reg.
- voetbediend Voetw. + I, Voetw. + II, I + II
- Vrije reg. Voetw., I en II.

Overige gegevens

- sleepladen met elektrische toets- en registertractuur.

- vrijstaande speeltafel; elektrische registertuimelaars.
 - kistvormige orgelkast, hangt op 2 m van de grond en rust op twee pilaren; in het brede frontvlak is de Prestant 8 geplaatst (chromatische opstelling), aan de smalle zijde staat de Kwintadeen (met rolbaarden).
-

HUIDIGE TOESTAND

- normaal

datum prospectie : oktober 1981.

BIBLIOGRAFIE

1. Inwijdingsfolder d.d. 25 september 1971.
 2. 'De Praestant', XX°jg., 1971, blz. 100, in de rubriek "Orgelinhuldigingen" :
Orgelbouwer : fa. Jos.Loncke & Zn, Diksmuide-Esen.
Sleepladen en elektrische toets- en registertraktuur.
Dispositie :
Gastorganist : R. Deruwe.
-

Administratieve entiteit BRUGGE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente SINT-MICHIELS

Parochiekerk SINT-MICHIEL

KERK

De oudste parochiekerk werd in 1579 afgebroken. In 1611 werd een nieuwe kerk gebouwd; deze werd in 1674 door de Fransen in brand gestoken en in 1711 hersteld, in 1778 uitgebreid en in 1863 afgebroken.

Tussen 1860-62 werd een nieuwe kerk gebouwd in neogotische stijl, de toren in 1868. Dit gebouw werd verwoest bij een bombardement in 1944, enkel de toren bleef bewaard. In 1950 werd een nieuwe kerk gebouwd, met integratie van de oude toren.

=====

ORGEL
Auteur instrument : Jos. & P. Loncke / Esen.
Bouwjaar : 1953.

INSTRUMENTDispositie

<u>Ped.</u>	<u>I</u>	<u>II</u>
Gedektbas 16	Prestant 8	Fluit 8
Gedekt 8	Holpijp 8	Wilgenpijp 8
Voetw. - I	Blokfluit 4	Principaal 4
Voetw. - II	Vulwerk 4 k	Nazaard 2 ² / ₃
	Norm.kop. I-II	Octaaf 2
	Oct.kop. I-II(16)	Trompet 8

druktoetsen : P - MF - Tutti / af / Reg. - Vr.reg.

voetbediend : P + I, P + II, I + II, Zwelkas, Gen.tutti.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Overige gegevens

- de speeltafel staat vooraan beneden in de kerk, het orgel staat

- opgesteld op een tegenoverliggend zijdoksaal; open opstelling.
- het orgel heeft aanvankelijk achteraan in de kerk gestaan.
 - electro-pneumatische tractuur.
-

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : juni 1977.

BIBLIOGRAFIE

1. 'De Praestant', III^ojg., 1954, blz. 24, in de rubriek "Orgel-
inhuldigingen" :
Sint-Michiels - 11 oktober 1953.
Orgelbouwer : Jos. Loncke & Zonen, Esen.
Systeem : electro-pneumatisch.
Dispositie :
Organist : K. D'Hooghe / Brugge.
Commentaar : E.H. P.François.
 2. A. Deschrevel : "Overzicht van de orgels gebouwd door wijlen
Jozef Loncke", in 'De Praestant', VIII^ojg., 1959;
zie blz. 59, vermelding
Sint-Michiels, 1953, nieuw, 11 sp., 2 kl., ped.
-

In bijlage : BIBLIOGRAFIE over voormalige orgels.

SINT-MICHIELS, St-Michielskerk.

BIBLIOGRAFIE

aangaande voormalige orgels.

1. "Orgels - Werken / uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
Sint-Michiels staat vermeld op de
- lijst "Nieuwe orgels"
- lijst "Electrische ventilatoren".
2. P. François : "Brugse orgelmakers", in 'Biekorf', 49°jg., 1948,
blz. 161 : "(S.G.Hooghuys) Het orgeltje van de kapel van Blindekens werd door hem in 1834 "gezuyvert", de nieuwe orgels der H. Bloedkapel en van St-Michiels door hem gebouwd."
3. G. Franchoo : "De kerk en de parochie van Sint-Michiels", in 'Het Brugs Ommeland', V°jg., nr. 2, 1965;
blz. 102 : "In 1844 leverde het huis J. Hooghuis een orgel voor 800 F. J. Hooghuis woonde in de Zuidzandstraat en jaarlijks werd hem een pensioen toegekend voor het onderhoud van de orgel.
De orgel, kort vóór de tweede wereldoorlog besteld aan het huis Anneessens uit Menen kostte 39.000 F en buiten enkele kromme verwrongen pijpen bleef er na de luchtaanval al niet veel meer over."
blz. 107 : "In oktober 1953 werd de nieuwe orgel gebouwd door Loncke uit Eessen ingewijd en op 11 december 1953 consacreerde Mgr. De Smedt, de nieuwe kerk."
4. A. Verberne : "HOOGHUYS, Simon Gerard", in 'Nationaal Biografisch Woordenboek", Brussel, 1972;
blz. 463 : "... In 1836 bouwde hij orgels in de Heilig-Bloedkapel te Brugge en te St.-Michiels."

Administratieve entiteit BRUGGE

Arrondissement BRUGGE

Wijk STEENBRUGGE

Parochiekerk H. HART & ST.-PHILIPPUS

(Paters Benedictijnen van de Sint-Pietersabdij)

KERK

Bakstenen gebouw in neogotische stijl (1876-79), met toren van ca. 1935.

Sedert 1955 tevens parochiekerk.

De abdij is opgevat als een herstichting van de voormalige benedictijnenabdij Sint-Pieter te Oudenburg (1087-1797).
=====

ORGEL

Van eind 19de e. tot 1933 stond in de kerk een orgel dat toegeschreven wordt aan A.J. Berger, ca. 1760, en dat afkomstig was uit de voormalige St-Catharinakerk (die zich naar verluidt in de Wantestraat, grondgebied Assebroek, bevond); dit orgel staat thans in de kerk te Slijpskapelle (arr. Roeselare).

Auteur huidig instrument : J. Anneessens / Menen.

Bouwjaar : 1933.

Het orgel stond aanvankelijk opgesteld in een hoge nis in het koor.

In 1980 werd het overgeplaatst en verbouwd door P.A.J.Andriessen (opvolger Anneessens / Menen), onder advies van Chr. Dubois.

INSTRUMENT

DispositieGr.Org.

Gedekt 16
Gedekt 8
Prestant 8
Harm. fluit 8
Oktaaf 4
Nazard 2 2/3
Superoktaaf 2
Mixtuur IV-V

Klein Org.

Wilgenpijp 8
Gedekt 8
Zing.Princ. 4
Zweving 8
Roerfluit 4
Woudfluit 2
Trompet 8
Hobo 8

Ped.

Gedektbas 16
Gedekt 8
Prestant 8

- vaste comb. P - MF - F - T / A
- pedalen Tutti
 - Hoog octaaf groot orgel
 - Klein orgel aan pedaal
 - Groot orgel aan pedaal
 - Klein orgel aan groot orgel
 - Zwelkas (graduele balanstrede)
 - Hoog oktaaf klein - gr. orgel
 - Laag oktaaf klein - op groot orgel
 - Tremolo

manuaalomvang : C - c'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

- nieuw van J. Anneessens (fabriekspijpwerk).
- in 1980 aangevuld met occasiepijpwerk, afkomstig van het voormalig orgel in het St-Amanduscollege te Kortrijk.

Windladen & tractuur

- pneumatisch systeem.

Klaviatuur

- vrijstaande speeltafel, terzijde vóór het orgel.

ORGELKAST

- er is geen eigenlijke orgelkast, enkel een façade die aansluit bij de lambrisering rondom het koor; er staat geen pijpwerk in het front.
- het orgel staat plattegronds, op de vroegere plaats van het hoofdaltaar.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : mei 1983.

Steenbrugge, abdij- & parochiekerk.

BIBLIOGRAFIE

A.T. van Biervliet o.s.b. : "Steenbrugge, Geschiedenis van de abdij en van de parochie", uitg. Davidsfonds, 1979.

blz. 119 : "Abt Gabriël (Willems) zag eveneens uit naar een nieuw orgel. De abdijkerk bezat een oud orgel, dat omstreeks 1760 door de Brugse orgelbouwer Andries-Jacobus Berger was gemaakt°;

° = - Nopens Andries Berger : L. Lannoo, in : NBW, VIII (1979), 28-31, s.v. Berger Andries.

- Nopens het oude orgel van Steenbrugge en zijn orgelbouwer A. Berger ontving ik interessante gegevens van E.H. Joos Marichal, waarvoor mijn beste dank.

; het had echter dringend een grondige restauratie nodig.

Reeds voor de oorlog had Abt Amandus aan een nieuw orgel gedacht. In een brief, op 23 februari 1913 uit Rome geschreven, geeft kardinaal Domenica de Zelanìa, die er in een audiëntie met paus Pius X op 20 februari over sprak, toelating om de kleinoden, die aan de kerk van Steenbrugge gegeven werden, te gebruiken voor het nieuw gemaakte of te maken orgel.

Er bestaat een drukke briefwisseling, vanaf 18 februari 1927, tussen abt Gabriël en L. Daem-de Vis & Broeder te Appelterre, die hoopte het nieuwe orgel te mogen leveren. In 1927-1928 uitte E.H. Bentein, pastoor van St. Georges te Sur-les-Bois, de wens het oude orgel te kopen, maar liet sindsdien niets meer van zich horen. Op 5 februari 1929 vinden wij een aantekening van abt Gabriël : "Ons oud orgel roept om een geneesheer, en verlangt sterk naar 't museum". Het nieuwe orgel zou er echter pas komen in 1933 onder abt Modest.

blz. 150 : "Het nieuwe orgel

("En het nieuwe orgel", in L.P.B., XV (1933), 78-80; Inschrijvingslijsten, *ibid.*, 32, 80, 111, 176, 274.)

Onder abt Modest (van Assche) kwamen enkele veranderingen in de kerk. Vooreerst een nieuw orgel, waarvoor abt Gabriël Willems reeds een plan en een bestek had laten opmaken door de firma L. Daem-de Vis & Broeder uit Appelterre. Er is ook nog een bestek bewaard, dagtekenend van 1 augustus 1932, van orgelbouwer Jos. Stevens uit Duffel, voor een bedrag van 96.000 frank. Uiteindelijk zou het

nieuwe orgel door Jules Anneessens uit Menen gebouwd worden voor 92.000 frank. Op 12 september 1932 kon Vader Abt aan zijn monniken meedelen dat het nieuwe orgel besteld was. Pastoor Dumortier kocht voor 10.000 frank wat restte van het oude orgel, dat dateerde uit 1760, voor zijn kerk van Slijpskapelle onder Moorslede, waar het thans nog staat. Het werd op 9 februari 1933 afgebroken en verhuisde op 13 februari naar zijn nieuwe bestemming. Op 2 februari waren de werken voor het nieuwe orgel reeds zo ver gevorderd, dat Anneessens zelf kwam om het te stemmen, zodat het voorlopig in gebruik kon genomen worden. De orgelwijding op het Sint-Benedictusfeest 21 maart 1933 groeide uit tot een grootse plechtigheid, vooral door de aanwezigheid van de nuntius Mgr. Micara, die op deze dag te Steenbrugge zijn professie deed als oblaat van Sint Benedictus. In de pontifikale mis, opgedragen door de nuntius, en waar ook Mgr. Lamiroy, bisschop van Brugge, Mgr. Coppieters, bisschop van Gent, en talrijke hoogwaardigheidsbekleders aanwezig waren, hield pater Stracke het feestsermoen. Hij wees er op dat Vlaanderen de vrede van Kristus, de enig-ware vrede zou genieten, als het trouw bleef aan de geest van Sint-Benedictus, wiens zonen ons het evangelie hadden gebracht. Onder de vespers die naar vóór-conciliaire gewoonte tijdens de vasten 's voormiddags gezongen werden, werd Mgr. Micara met het scapulier der oblatten bekleed en sprak zijn geloften uit. Onder het middagmaal richtte hij zich tot de disgenoten met enkele woorden in het Nederlands, die op luidruchtig handgeklap werden onthaald.

's Namiddags te 3 uur wijdde hij het orgel, waarna Jaak A. Cornelis, leraar aan het Conservatorium van Brugge, een orgelconcert gaf. Het was tevens een opendeurdag, zodat ook de dames het gelijkvloers van het klooster konden bezoeken.

Herhaaldelijk werden nog orgelconcerten gegeven, o.m. nogmaals door Jaak Cornelis op 28 december 1941, auditie, die langs de radio werd uitgezonden.

("Inwijding van het nieuwe orgel", in : L.P.B., XV (1933), 109-111; "In viam pacis. Een schoone dag voor de Abdij van Steenbrugge", in : S.B.B., VI (1933), 49-63 (ook in SBB verschenen inschrijvingslijsten); - krantenverslagen, o.a. in : "Nieuws van den Dag", 19 maart 1933; "Het Handelsblad", 19 maart 1933; "De Morgenpost", 21 en 22 maart 1933; "De Standaard", 22 en 24 maart 1933; "De Gazet van Antwerpen", 22 maart 1933; "Het Belfort" (Brugge), 25 maart 1933.)

Dit orgel werd op 30 december 1979 voor de laatste maal bespeeld. In het begin van 1980 werd het afgebroken en heropgebouwd op de plaats van het vroegere

hoofdaltaar vooraan in de kerk. Het werd tevens volledig hersteld, vernieuwd en aangevuld met een aantal spelen, afkomstig uit het orgel van de thans afgebroken kapel van het Sint-Amandskollege te Kortrijk, eveneens een Anneessens-orgel. De opvolger van de Anneessensfamilie, de heer Andriessen, voerde het werk uit, waarvan de onkosten goeddeels gedragen werden door de parochianen van Steenbrugge en andere vrienden en weldoeners van de abdij. Dom Arnoldus Smits zorgde voor een sierlijke orgelkast, die volkomen overeenstemt met de lambrizing van het koor. Het vernieuwde orgel werd op zondag 23 november 1980 ingespeeld door de heer Cris Dubois, leraar aan het Lemmensinstituut te Leuven, die zich geen moeite had ontzien om deze gelukkige vernieuwing, een wens van P. Willebrord Schets, te helpen verwezenlijken.

Administratieve entiteit BRUGGE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente ZEEBRUGGE

Parochiekerk SINT-DONATIANUS

KERKGebouw in sobere neogotische stijl; dateert van 1900.
=====

ORGEL

Een eerste orgel werd geplaatst door de firma Kerkhoff uit Brussel.
Dit orgel ging verloren bij de vernieling van de kerktoren,
tijdens de tweede wereldoorlog.

Auteur huidig instrument : Jos. Loncke & Zn. / Esen.

Bouwjaar : 1964.

INSTRUMENTDispositie

<u>Voetwerk</u>	<u>Hoofdwerk</u>	<u>Borstwerk</u>
Gedektbas 16	Prestant 8	Roerfluit 8
Gedekt 8	Gedekt 8	Spitsfluit 4
Fluit 4	Oktaaf 4	Principaal 2
	Roerfluit 4	Larigot 1 ¹ / ₃
	Oktaaf 2	Cimbel 2 r
	Vulwerk 3 r	Regaal 8
	Trompet 8	

druktoetsen P - MF - F - Tutti / af / Reg. - Vr.Reg.

pedalen Voetw. + I, Voetw. + II, I + II.

zweltrede (bedient de luikjes van het Borstwerk).

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

- integraal nieuw.
- koperkleurige frontpijpen.

Windladen

- sleepladen in standaard-factuur.

Tractuur

- + toetstractuur
 - mechanisch voor de manualen
 - elektrische uitbouw voor het pedaal (3 registers in unit).
- + registertractuur
 - electrisch.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospectzijde, met roldeksel.
- manualen : ondertoetsen in uitheemse gevlamde houtsoort,
boventoetsen in ebbenhout.
- elektrische registertuimelaars.

ORGELKAST

- meubel in rechtlijnige moderne stijl.
- het orgel staat helemaal achteraan op het doksaal (ingesloten in de toreennis).

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : mei 1983.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE

Zeebrugge, St-Donatianus.

BIBLIOGRAFIE

A. Aangaande het voormalig orgel.

1. Gh. Potvlieghe : "Brusselse orgelbouwers uit de 19e eeuw / II. De orgelmakers Kerckhoff", in 'De Praestant', XII° jg., 1963, blz. 1-7.
Op de werklijst (alfabetisch gerangschikt) komt Zeebrugge voor.
2. "Orgels - Werken / uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
Zeebrugge komt voor op de lijst "Vernieuwde en herstelde orgels".

B. Aangaande het huidig orgel.

1. Inhuldigingsprogramma "Plechtige Orgelwijding, 5 juli 1964".
2. 'De Praestant', XIII° jg., 1964, blz. 55, in de rubriek "Orgel-inhuldigingen",
Zeebrugge, 5 juli 1964,
Orgelbouwer : firma Jos Loncke & Zn, Esen.
Systeem : mechanische traktuur met sleepladen voor de beide manualen en elektrische uitbouw voor het pedaal.
De traktuur van de slepen is zuiver electrisch.
Prestant en mixtuurkarakters bestaan uit 75% tin.
Dispositie :
Gastorganist : K. D'Hooghe.

Administratieve entiteit DAMME

Arrondissement BRUGGE

Gemeente DAMME

Parochiekerk ONZE LIEVE VROUW HEMELVAART

KERK

Het gebouw en de imposante westtoren, in scheldegotiek, werden ca. 1220-50 opgetrokken als een middelgrote kerk; ca. 1300 werd het koor uitgebreid tot een ruim hallenkoor, waaraan tegen het einde v.d. 15de e. aan de zuidkant nog een kapel werd bijgebouwd. Ca. 1315 werden herstellingen uitgevoerd aan de toren en in 1621 aan het koor. Ten gevolge van de economische regressie en de ontvolking van Damme in de 17de e., ging het onderhoud te zwaar doorwegen : in 1725 werden de zijbeuken en het transept gesloopt, de dakstoel van de middenbeuk verwijderd en de kooringang met een muur afgesloten, waardoor de kerk werd teruggebracht tot de oorspronkelijke koorpartij; het renaissancekoordoksaal (1555) werd tot portaal verbouwd. In 1726 werd de torenspits afgebroken en de toren grondig hersteld. De restauratiewerken van 1890-95 en van 1902 e.v. betroffen niet alleen de huidige kerk maar ook de ruïne van de oude middenbeuk. De meubilering is hoofdzakelijk barok.

=====

ORGEL

Auteur oorspronkelijk instrument : het auteurschap wordt algemeen aan Boudewijn Ledou uit Brugge toegeschreven; totnogtoe zijn hiervoor evenwel geen archivalische bewijzen voorhanden.

Bouwjaar : 1639.

Verdere historiek :

- 1660-63 : Jacques le Fief, herstellingen.
 - 1747-54 : Louis Delhayé / Gent, herstellingen.
 - 1755-68 : id , onderhoud en restauratie.
 - 1765 : P. van Peteghem sr. / Gent, onderhoud.
 - 1773 : Louis Delhayé / Antwerpen, onderhoud.
 - 1838 : Simon Gerard Hooghuys / Brugge, herstellingen.
 - 1843 : Ch. L. van Houtte / Waregem, ombouw.
 - werken in eerste helft 20ste e. : (volgens naamplaatje)
Oscar Anneessens-Marinus / Kortrijk.
-

INSTRUMENT

Dispositie

(lege registeropening)	(lege registeropening)
Trompette 8	Fourniture 3 r
Violon 8	Nazard 3
Flûte 4	Doublette 2
Bourdon 8	Prestant 4
Bourdon 16 sup.	(lege registeropening)
Cornet 5 r	Soubasse 16

- appel des jeux de pédal

manuaalomvang : C - c^{'''}

pedaalomvang : C - d'

Pijpwerk

+ front :

- 18de-eeuws pijpwerk (Delhayé?).
- gehamerd metaal, van hoog loodgehalte.
- met tinfolie belegd; thans met aluminiumbronsverf beschilderd.

+ binnenpijpwerk :

- ernstig verminkt door slecht onderhoud; o.m. stemsleuven.
- gebuilde pijpcorpora en -voeten; enkele afgebroken corpora.

Cornet 5 r : het 8'-koor bestaat uit dichtgesoldeerde gedekten;
op een verhoogde pijpenbank; 18de-eeuws (Delhayé?).

Montre 8 sup. : Van Houtte-pijpwerk.

Bourdon 16 sup. : 18de-eeuws pijpwerk (Delhayé?); de bas werd door
O. Anneessens als Soubasse 16 getransmitteerd via pneumatische
laden.

Prestant 4 : Van Houtte.

Bourdon 8 : houten baspijpen van Van Houtte; verder metalen
gedekten : deels dichtgesoldeerde, deels met verschuifbare
hoeden; de kleinste zijn roergedekten in flesvorm; pijpwerk
van Delhayé?).

Doublette 2 : Van Houtte.

Flûte 4 : Delhayé ?; de kleinste zijn conisch, met smalle labia.

- Nasard 3 : Delhayé ?; in de bas gedekt met hoeden, verder roer-
gedekten in flesvorm; de kleinste zijn wijde open fluiten.
- Violon 8 : van O.Anneessens (het is echter niet onmogelijk dat een
gedeelte van het zinken pijpwerk nog van Van Houtte zou zijn);
op deze plaats stond vermoedelijk een Tierce.
- Fourniture 3 r : Van Houtte; enkele pijpen ontbreken.
- Trompet 8 : op een niet-gedeelde sleep; pijpwerk van Van Houtte.
(open plaats) : gedeelde sleep; hier stond wellicht een Clairon 4
bas + Hautbois (Kromhoorn?) 8 sup.

Windlade

- lade met 61 cancellen (origineel), van Van Houtte.
- gespijkerde pijpstokken.
- er is doorspraak ingetreden; de beledering is doorprikt.
- ventielkas :
 - gesigneerd met een naamplaatje in het midden :

C. L. Vanhoutte - Vandepoel
Facteur d' orgues
à WAEREGHEM
- ingelijmde kleppen.
- geschroefde voorlagen.
- Cornet-laadje : 18de-eeuws (Delhayé?), door Van Houtte met
10 cancellen uitgebreid.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospectzijde.
- vernieuwd door Van Houtte, breder dan de oorspronkelijke (o.m.
door de grote tessituur) en tevens lager aangebracht.
- origineel Van Houtte-klavier met eiken toetsen en beenbelegging.
- het huidig pedaalklavier is van O.Anneessens.

Traktuur

- + toetstraktuur : - integraal Van Houtte.
 - de pedalaanleg is vernieuwd.
- + registertraktuur :
 - oude registerbanken (Ledou?) met aan elke zijde 8 oude regis-

terwalsen (thans nog slechts 7), doch met verlaagde armen.

- registerstokken van Van Houtte.
- registerknoppen van O.Anneessens.

Windvoorziening

- magazijnbalg (van O.Anneessens) die half in de voet van de kast geplaatst is.

ORGELKAST

- originele vroeg-barokke kast van 1639.
- bevatte in oorsprong wellicht een groter éénklaviers-orgel, gezien de aanzienlijke diepte van de kast (1,20 m; buitenmaat) en de geringe ruimte die ingenomen wordt door de huidige windlade.
- gewijzigd aan de voet door het plaatsen van een breder klavier (aan de prospectzijde), en uitzagingen achteraan omwille van het plaatsen van de huidige windvoorziening.
- de bekronende beelden zijn erg vermolmd.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : volkomen in verval; ernstig bedreigd door de slecht geplaatste hete-lucht-verwarming met uitblaasrooster in de doksaalbalustrade.

meubel : vrij goed geconserveerd; in zekere mate beschadigd; begin van verval.

onderhoud : geen meer.

datum prospectie : januari 1974.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE

Damme, O.L.Vrouwkerk.

BIBLIOGRAFIE

A. Aangaande voormalige orgels.

1. M.A. Vente : "Figuren uit Vlaanderens orgelhistorie / Het geslacht Waghers", in 'De Schalmei', IV° jg., 1949;
zie blz. 75.
2. M.A. Vente : "Proeve van een repertorium van de archivalia betrekking hebbende op het Nederlandse Orgel en zijn makers tot omstreeks 1630", Kon.Acad.v.België, Verhandelingen, Boek X, afl. 2, Brussel 1956;
zie blz. 61 onder nr. 58.

B. Aangaande het huidig orgel.

1. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen 1865;
blz. 101 : "*Parmi ceux (=orgels) placés par Louis Dell Haye jeune, nous citerons : Damme, orgue restauré le 9 juillet 1749.*"
blz. 189 : "*VAN HOUTTE-VANDEN POEL (Charles Louis), à Waereghem
... orgues placées par ce facteur :
16° 1843 Damme (Bruges), 14 reg. et péd. accr.; il y a un bourdon 16 pieds, hautbois et tremblant; ...*"
2. Fl. Van der Mueren : "Het orgel in de Nederlanden", Brussel 1931;
blz. 112-114.
(Beschrijving van het orgelmeubel vanuit algemeen kunsthistorisch standpunt.)
3. P. François : "Brugse orgelmakers", in 'Biekerf', 49ste jg., nr. 7-8, 1948;
blz. 161 : "*SIMON GERARDUS HOOGHUYS. Orgelherstellingen werden hem volgens de kerkrekeningen betaald te, te Damme (1838), ...*"
4. G. Moortgat : "Oude orgels in Vlaanderen", dl.II, uitg. Dienst Pers & Publikaties van de B.R.T., brochure nr. 30, 1965;
zie blz. 50-51.
5. Gh. Potvlieghe : "Orgelbouwer Charles Louis Van Houtte, 1809-1865",

in 'De Praestant', XV^ojg., 1966, zie blz. 30 op de werklĳst van Van Houtte (zelfde vermelding als bij Gregoir, cfr. sup.).

6. L. Devliegher : "Damme", deel 5 in de reeks 'Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen', drukk. Lannoo, 1971;

blz. 78 (over de kerk O.L.Vr. Hemelvaart) :

"Orgel en orgelkast, 1639, 1844. Vijfdelig meubel met in het midden een hogere halfronde pijpenbundel en twee lagere driehoekig uitspringende buitenvlakken waartussen twee vlak gehouden pijpenvakken. Ter hoogte van de konsoles onder de pijpenbundels bestaat de basis van de kast uit vertikaliserend beeldhouwwerk (paneelwerk en festoenen); de buitenvakken worden gedragen door saters. Onder de pijpenvakken loopt een fries van loofwerk, onderbroken door saterskoppen. Als zijversiering is op elke zijde van de kast een cherub aangebracht. De drie uitspringende pijpenbundels hebben als bekroning een fries met guirlandes en festoenen; boven de twee effen vakken zit een gehurkte sater. Op de middenbundel bevindt zich een nis met een beeld van Maria en Kind, op de twee buitenste pijpenbundels een bazuinende engel.

De huidige opstelling van het orgel dateert van na de sloping van het driebeukige schip en de kruisbeuk (1725). In 1844 werd aan Ch. van Houtte, orgelbouwer te Vichte, 1451 fr. betaald voor het maken van een orgel; in 1848 werd een nieuw voetklavier geleverd (Brugge, Rijksarchief, Kerkrekeningen).

Afb. 133.

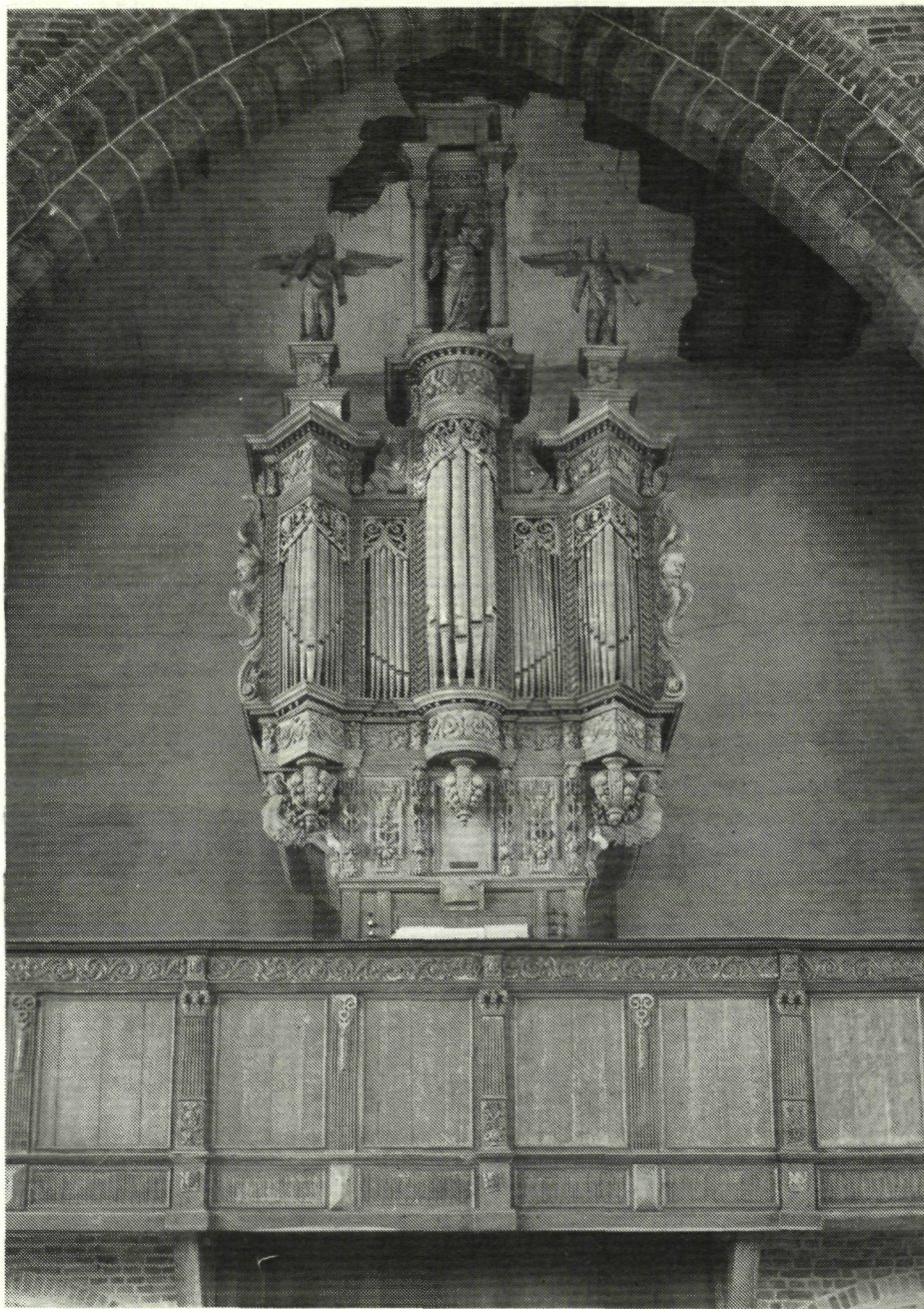
Lit. "... te vercoopen de oude orghele aldaer staende over mits dat men die niet meer van doene heeft mits de nieuwe orghele nu volmaeckt es". (Brugge, Bisdomarchief, Acta XX, f° 84v-85, 5 november 1639).

7. F. Peeters & M.A. Vente : "De Orgelkunst in de Nederlanden", uitg. Mercatorfonds, Antwerpen, 1971; zie blz. 186.

8. L. Lannoo : "Het orgel in de O.L.Vrouwkerk te Damme", in 'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief', 1978/afl.3, uitg.

Instrumentenmuseum Brussel, blz. 20-26.

(Resultaten van een onderzoek in een gedeelte van het archief.)

DAMME, O.L. VROUW

DAMME, O.L. VROUW

Orgelbuffet (detail)

Administratieve entiteit DAMME

Arrondissement BRUGGE

Gemeente HOEKE

Parochiekerk SINT-JACOB DE MEERDERE

KERK

De vroeggotische bakstenen kerk, met kleine westtoren, werd eind XIIIe. gebouwd, toen de parochie Hoeke door toedoen van de aldaar gevestigde Duitse handelskolonie uit de moederparochie Oostkerke werd afgesplitst. Tijdens de godsdiensttroebelen werd de kerk zwaar geteisterd; herstellingen werden in 1637 e.v. uitgevoerd, waarbij het koor werd gewijzigd en een nieuw portaal opgetrokken; de sacristie dateert uit 1649. In 1900-02 en 1948-49 werd het gebouw grondig gerestaureerd. Er is 18de-eeuws meubilair aanwezig.

=====

ORGEL

Auteur instrument : Pieter Loncke / Hoogstade.

Bouwjaar : 1858.

Auteur transformatie : onbekend (na 1900).

INSTRUMENTDispositie

O Montre 8 (disk.)	Prestant 4	O
O Cornet	Bourdon 8	O
O Flûte 4 bas	Flûte 4 sup.	O
O Salicional	Montre 8	O

manuaalomvang : C - f'''

(geen pedaal)

Pijpwerk

+ front : 23 sprekende pijpen, nl.

zijveld - middentoren - zijveld

9

5

9

+ binnenpijpwerk :

- het pijpwerk is gemaakt uit gehamerde metaalplaat met een

zeer hoog loodgehalte.

- aan de pijpvoeten en ter hoogte van de roosters is een soort oxidatie ingetreden (wegens het hoog loodgehalte).
- in al het pijpwerk zijn expressions of slordige gaten gestoken en er is op zeer indecente wijze gestemd.

Montre 8 sup.: 14 + 15 pijpen, op de windlade; draagt inscripties "t" (in origine een Traversière sup.); wijde mensuur en tamelijk lage opsmeden.

Prestant 4 : 14 + 15 pijpen op de lade, de overige in het front;
1 pijp staat net achter het fronttorentje.

Cornet : 3 rangen; op de windlade geplaatst; alle koren met wijde open fluit-mensuur.

Bourdon 8 : baspijpen in eik (4 + 3 terzijde en 4 in het midden achter de fronttoren); met bolusverf beschilderd; gespijkerde voorlagen (waarvan enkele verdwenen); verder metalen gedekten op de lade, verschuifbare hoeden, enge mensuur; links ontbreekt 1 pijp.

Flûte 4 bas & sup.: in de bas gedekt; verder 14 + 14 roergedekten (de roeren zijn ong. zo lang als de corpora); de kleinste 6 + 6 zijn conisch (\emptyset bovenaan = $1/2$ v. \emptyset aan kern); de kleinste pijp is een cilindrische, waarschijnlijk van de voormalige Doublette afkomstig.

Salicional : nieuw; staat op de plaats van een voormalige Doublette.

Montre 8 : op deze plaats stond in origine een volledige Clairon 4; de huidige (nieuwe) Montre bestaat nog deels uit oud pijpwerk (13 + 14 pijpen) van de voormalige Doublette.

- de grootste pijpen van Montre en Salicional (nieuw) staan apart tegen de muur, buiten het orgel.

Windlade

- originele sleeplade.
- ventielkas met geringe hoogte en matige diepte.
- originele pulpeten (versleten).
- ingelijmde kleppen; vooraan recht; de haakjes zijn geoxideerd.
- de originele bevestiging van de voorlagen is verknoeid.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de rugzijde.
- staartklavier met demonteerbare deklát op de draaipunten.
- kleine vierkante registerstokken met kleine koperen knopjes.

Tractuur

- + toetstractuur : eiken wellenbord met eiken dokjes; metalen wellen met aangesoldeerde armen; eiken abstracten met ijzeren trekdraden.
- + registertractuur : eiken registerwalsen met ijzeren armen.

Windvoorziening

- magazijnbalg (origineel ?).
- originele windkanalen.
- originele inliggende tremulant (de inschakelmechaniek is deels gewijzigd).

ORGELKAST

- grenen viervoets-kastje in sobere postklassieke stijl.
- thans met bruine verf ontsierd (in origine wellicht met eik-imitatie beschilderd).
- de originele toegang tot de voet van de kast geschiedde via deuren onder het klavier, doch de toegang aldaar wordt thans verhinderd door de pneumatische accessoires binnenin; in de zijwanden werden later openingen gezaagd en voorzien van een soort deuren.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer

datum prospectie : april 1977.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE

Hoeke, St-Jacobskerk.

BIBLIOGRAFIE

E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues",
Antwerpen, 1865;

blz. 134-135 : "LONCKE (Pierre), à Hoogstade (près de Furnes).

Voici la liste des orgues nouvelles que Loncke a placées :

....; *Honcke*, 7 reg.;"

(bedoeld wordt "Houcke" = Hoeke).

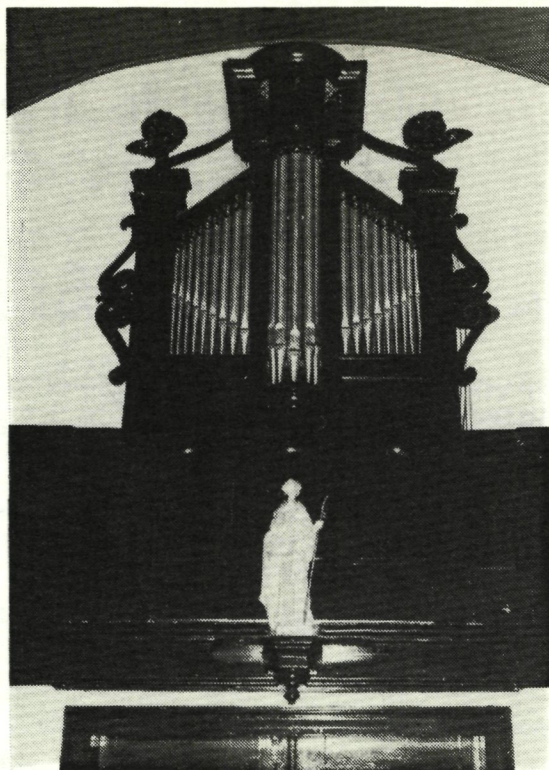
L. Devliegheer : "De Zwinstreek", deel 4 in de reeks 'Kunstpatrimo-
nium van West-Vlaanderen', drukk.-uitg. Lannoo, Tielt 1970;

blz. 68 : (Hoeke, kerk St-Jacob)

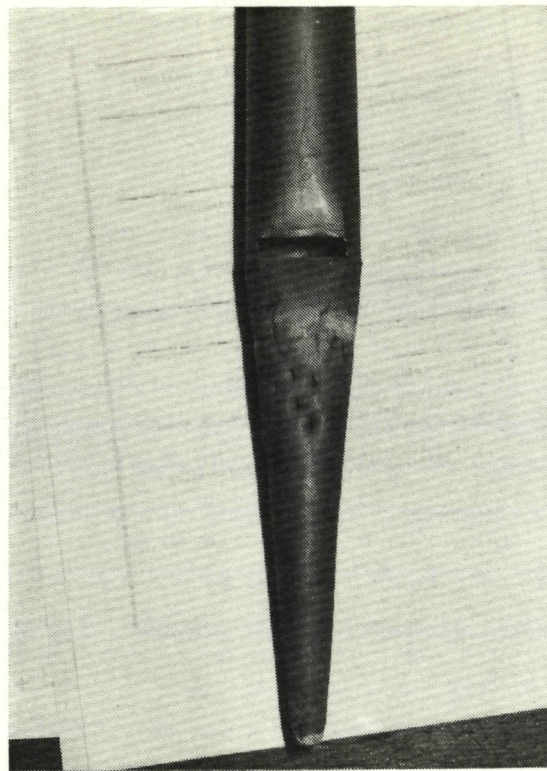
"Doksaal, hout, 1832. *De orgelgalerij steunt op vier Ionische pilasters.*

Orgel, 1858. *Driedelige orgelkast met hoger, half rond uitspringend middenge-
deelte. Op de zijkanten twee - blijkbaar 17de-eeuwse - engelkopjes"*

(+ afb. 145).

HOEKE, SINT-JACOB Doksaal met orgel

Beschadigde pijp

Administratieve entiteit DAMME

Arrondissement BRUGGE

Gemeente LAPSCHEURE

Parochiekerk H.DRIEVULDIGHEID & ST.-CHRISTIANUS

KERK

Driebeukig gebouw, opgericht in 1649-51, in eenvoudige barokstijl;
 verving een voormalige middeleeuwse kerk die achter de dijk van de
 St-Jobspolder was gelegen.

=====
ORGEL

Auteur oorspronkelijk instrument : Pieter Loncke / Hoogstade.
 Bouwjaar : midden 19de e.
 Auteur transformatie : J. Anneessens / Menen; eerste helft 20ste e.

INSTRUMENTDispositie

Bourdon 16, Monter 8, Roerfluit 8, Wilgenpijp 8, Zweving 8,
 Prestant 4, Nasard 2 ²/₃, Mixtuur 3 r /
 Subbas 16, I + P, I + 4', Tutti.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

+ front : thans sierpijpen van Anneessens.

+ binnenpijpwerk :

Bourdon 16 : is gecombineerd met Roerfluit 8 en ongeveer als
 volgt samengesteld

- C-c° nieuw houten pijpwerk van Anneessens,
- c°-c' oude houten bourdonpijpen (deels vernieuwd) uit het
groot oktaaf van de voormalige Bourdon 8 van P.Loncke.
- verder 12 gedekten en 14 roergedekten die afkomstig zijn
van de voormalige Fluit 4' (de kleinste van deze Fluit 4'
waren vermoedelijk conisch);
in het metalen pijpwerk zijn diepere kernprikken aangebracht.

Nasard 2 ²/₃ : veel enger van mensuur dan het pijpwerk van de
voormalige Fluit 4' (cfr.sup.); 12 gedekten met verschuifbare
hoeden, verder 22 roergedekten en enkele conische pijpen.

Wilgenpijp 8 : nieuw; Anneessens.

Zweving 8 : id.

Prestant 4 : nog 42 pijpen van P.Loncke (de oude frontpijpen zijn
verdwenen); de overige zijn van Anneessens.

Mixtuur 3 r : nieuw; Anneessens.

Monter 8 : id.

Overige gegevens

- nieuwe pneumatische tractuur (Anneessens).
- vrijstaande speeltafel.

ORGELKAST

- originele postklassieke orgelkast (P.Loncke), met overgangs-
elementen naar de neogotiek.
- grenenhouten prospect, met eik-imitatie beschilderd.
- was in origine een balustrade-orgel, met klavier aan de rugzijde;
thans naar de zijkant van het doksaal verschoven.
- de bovenkast was in origine opgesmukt met kleine vleugelstukken
(verdwenen).

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

datum prospectie : juni 1977.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE

Lapscheure, H.Drievuldigheidskerk.

BIBLIOGRAFIE

1. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen 1865;
 blz. 136 : "LONCKE (Pierre), à Hoogstade (près de Furnes).
Voici la liste des orgues nouvelles que Loncke a placées :
; Lapscheure, 14 reg.;
Ces orgues ont été construits de 1843 à 1864."
2. "Orgels - Werken / uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door de firma Anneessens / Menen);
 Lapscheure staat vermeld op de lijst "Vernieuwde en herstelde orgels".
3. L. Devliegheer : "De Zwinstreek", deel 4 in de reeks 'Kunstpatri-
 monium van West-Vlaanderen', drukk.-uitg. Lannoo, Tielt 1970;
 blz. 109 (Lapscheure, kerk H.Drievuldigheid en H.Christiaan) :
*"Orgelkast, midden 19de eeuw. Vijfdelig met - verhoogde - half rond uit-
 springende zijanten en middengedeelte; houten sierpijpen."*

LAPSCHEURE,

Heilige Drievuldigheid

Administratieve entiteit DAMME

Arrondissement BRUGGE

Gemeente MOERKERKE

Parochiekerk SINT-DIONYSIUS

KERK

De huidige kerk, gebouwd in 1867-69, in neogotische stijl, vervangt een laat-gotisch bedehuis uit de 16de e.

Het gebouw werd zeer beschadigd in 1944.

=====

ORGEL

Van het vorig orgel (L.B. Hooghuys, ca. 1880 + verbouwing) is door de oorlogsomstandigheden niets overgebleven.

Auteur huidig instrument : Jos. Loncke & Zn. / Esen.

Bouwjaar : 1959.

Onderhoud : firma Loncke.

INSTRUMENTDispositie

<u>Voetwerk</u>	<u>Hoofdwerk</u>	<u>Zwelwerk</u>
Gedektbas 16	Prestant 8	Diapason 8
Oktaafbas 8	Gemshoorn 8	Nachthoorn 8
Gedekt 8	Holpijp 8	Wilgenpijp 8
Koraalbas 4	Prestant 4	Dwarsfluit 4
P + I	Roerfluit 4	Spitskwint 2 ² / ₃
P + II	Oktaaf 2	Woudfluit 2
	Vulwerk 4 k	Terts 1 ³ / ₅
	Trompet 8	Cimbelstem 3 k
	I + II	Kromhoorn 8
	I + II (16)	II + II (16)
	I + II (4)	

- 1 vrije combinatie.
- vaste combinaties
- deelbare combinatie voetwerk.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Overige gegevens

- electrisch kegelladensysteem.
- gedeelde orgelkast met aan elke zijde een reeks frontpijpen in open opstelling.
- vrijstaande speeltafel.
- integraal nieuw.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal.

onderhoud : normaal.

datum prospectie : april 1977.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant', IX^ojg., 1960, blz. 77, onder rubriek "Orgelinhoudingen";

10 april 1960 - Moerkerke.

Orgelbouwer : fa. Jos.Loncke & Zn, Esen.

Systeem : electropneumatisch.

Dispositie :

Gastorganist : K. D'Hooghe.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE aangaande voormalige orgels.

Moerkerke, St-Dionysiuskerk.

BIBLIOGRAFIE aangaande voormalige orgels.

1. E.G.J. Gregoir : "Historique de la facture et des facteurs d'orgues", Antwerpen, 1865;
zie blz. 201, op de werklĳst van VAN PETEGHEM (*Pierre Charles*),
van 1823 tot 1846 :
"...; Moerkerke, *renouvelé*, 14 reg., fl. 625; "
2. P. Roose : "Werklijst anno 1885 van L.B. Hooghuys", in 'Orgel-kunst', VI^ojg., nr. 4, dec. 1983;
op de werklĳst (blz. 6-7) wordt vermeld :
"Moerkerke / 2 clav. / 24 rég."
(Dit werk is te situeren ca. 1880.)
3. "Orgels - Werken / uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
Moerkerke staat vermeld op de
- lijst "Vernieuwde en herstellde orgels"
- lijst "Electrische ventilatoren".

Administratieve entiteit DAMME

Arrondissement BRUGGE

Gemeente OOSTKERKE

Parochiekerk SINT-QUINTINUS

KERK

Volgens de overlevering verving de eerste kerk de gedachteniskapel op het graf van de Ierse prins en kluizenaar Sint-Guthago (VII^ee.). In de XIIIe e. werd een nieuwe kerk gebouwd in vroeggotische stijl. Tijdens de godsdiensttroebelen der XVI^ee. werd het gebouw zwaar geteisterd; in 1650 werd het schip aanmerkelijk ingekort en werden de drie beuken onder een gemeenschappelijk dak gebracht; na verbouwingen in de XVIII^ee. waren enkel de toren en de zuidelijke zijbeuk nog origineel.

Op 22 okt. 1944 werd de kerktoren gedynamiteerd door bezettende legertroepen; alle kerkmeubilair met o.m. een Van Peteghem-orgel uit 1819 werd hierbij vernietigd. De kerk werd in 1953-54 wederopgebouwd.

=====

ORGEL

Auteur huidig instrument : P. Anneessens / Menen.

Bouwjaar : 1968.

INSTRUMENT

Dispositie

<u>-I-</u>	<u>-II-</u>	<u>-P-</u>
Prestant 8	Roerfluit 8	Gedektbas 16
Gedekt 8	Blokfluit 4	Gemshoornbas 8
Octaaf 4	Principaal 2	P + I
Mixtuur 3 r	Tertsiaan 2 r	P + II
I + II	Cymbel 2 r	
	Trompet 8	

- zwelkas II

- tremulant II

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Overige gegevens

- pijpwerk in open opstelling;
een gedeelte in spotted metaal, een gedeelte in gevlamd rood koper.
- elektrische tractuur.
- vrijstaande speeltafel (staat zeer onstabiel).
- zeer lage winddruk
(I = 20 mm WK, P = 30 mm, II = 40 mm.)

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : december 1982.

BIBLIOGRAFIE

R. De Keyser : "De Sint-Kwintinuskerk te Oostkerke", Oostkerke, 1981;
blz. 52 : *"Op 17 mei 1966 werd een nieuw orgel aanbesteed. De bouw van het orgel werd uitgevoerd door Paul Anneessens uit Menen voor de som van 850.650 fr. Het orgel werd gewijd door Kan. Remerie, deken van Brugge-Noord op zondag 22 september 1968."*

In bijlage : BIBLIOGRAFIE over voormalige orgels.

Oostkerke, St-Quintinuskerk.

BIBLIOGRAFIE over voormalige orgels.

1. "Orgels - Werken / uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
Oostkerke komt voor op de lijst "Vernieuwde en herstelde orgels"; er wordt echter niet bij vermeld of het Oostkerke bij Damme ofwel Oostkerke bij Diksmuide betreft.
2. M.A. Vente : "Het geslacht Waghers", in 'De Schalmei', IV^ojg., 1949; zie blz. 75.
3. M.A. Vente : "Proeve van een repertorium van de archivalia betreffende op het Nederlandse Orgel en zijn makers tot omstreeks 1630", Kon. Acad. v. België, Verhandelingen, Boek X, afl. 2, Brussel 1956;
blz. 133-134, sub nr. 170.
4. L. Devlieghe : "De Zwinstreek", deel 4 in de reeks 'Kunstpatri-monium van West-Vlaanderen', drukk.-uitg. Lannoo, Tielt 1970;
blz. 156 (Oostkerke, kerk St-Kwinten) :
"Orgelkast (vernield in 1944), einde 18de eeuw. Vijfdelige kast met half-rond uitspringende midden- en zijgedeelten door siervazen bekroond; op de voorzijde onder de pijpenbundels Lodewijk XVI-strik."
afb. 353.
5. R. De Keyser : "De Sint-Kwintinuskerk te Oostkerke", Oostkerke 1981; zie blz. 38 e.v.

OOSTKERKE, SINT-QUINTINUS Toestand vóór de verwoesting in 1944

Administratieve entiteit DAMME

Arrondissement BRUGGE

Gemeente SIJSELE

Parochiekerk SINT-MARTINUS

KERK

De bouw van een vorige kerk was begonnen in 1791, en stilgelegd wegens de troebelen van de Franse revolutie; afgewerkt in 1837-38.

De huidige kerk, in neogotische stijl, werd gebouwd in 1880-90.

=====

ORGEL
Auteur huidig instrument : Jos. Loncke & Zn. / Diksmuide-Esen.
Bouwjaar : 1969.

Een paar restanten van het vorig orgel (G. Cloetens / Brussel, ca. 1900) zijn in het nieuwe orgel verwerkt (o.m. ingekorte strijkers, panelen van de oude kassen).

INSTRUMENTDispositie

<u>Hoofdwerk</u>	<u>Positief</u>	<u>Pedaal</u>
Prestant 8	Gedekt 8	Gedekt 16
Gedekt 8	Roerfluit 4	Fluit 8
Oktaaf 4	Prestant 2	Principaal 4
Fluit 4	Larigot 1 $\frac{1}{3}$	
Kwint 2 $\frac{2}{3}$	Oktaafke 1	
Oktaaf 2	Cimbel 3 r	
Vulwerk 3 r		
Trompet 8		

koppelingen : ped. + I, ped. + II, I + II.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Overige gegevens

- klaviatuur ingebouwd aan de prospectzijde; balansklavieren;

ondertoetsen met wit kunststofbeleg.

- mechanische toets- en registertractuur; aluminium wellen & abstracten (luidruchtig); elektrische tractuur voor het pedaal.
- rechtlijnig orgelmeubel, met vlak prospect.

HUIDIGE TOESTAND

- normaal.

datum prospectie : december 1982.

ARCHIVALIA

1. Volgende gegevens werden ons meegedeeld door de heer G. Loncke uit Overmere (uit de nota's van wijlen orgelbouwer Jos. Loncke).

Sijsele

orgel van Cloetens

mekaniek in ijzer; zeer slecht

Ped

Sousbasse 16

Flute 8

Cello 8-4

Gr.Org.

Montre 8

Bourdon 16

Flûte harm. 8

Prestant 4

Viole de gambe 8

Quinte 2 ²/₃

Doublette

Trompette

Rec.

Diapason 8

Bourdon harmonique 8

Dulciana 8

Vialine 4

Flûte 4

Octave 2

Piccolo 1

2. Gegevens meegedeeld door de plaatselijke organist.

Een orgel, door Cloetens, werd kort na de bouw van de kerk geplaatst. Het instrument was gedeeld links en rechts op het doksaal, met de speeltafel in het midden.

Orgelbouwer Joris uit Hasselt zou een herstelbeurt uitgevoerd hebben, echter zonder merkbaar resultaat.

BIBLIOGRAFIE

'De Praestant', XVIII^ojg., 1969, blz. 106, onder rubriek "Orgel-
inhuldigingen" :

Sijsele, 21 sept. 1969.

Orgelbouwer : fa. Jos. Loncke & Zn, Diksmuide-Esen.

Systeem : sleepladen, mechanische toets- en registertraktuur,
pedaal met elektrische traktuur.

Dispositie :

Gastorganist : R. Deruwe, Brugge.

Administratieve entiteit DAMME

Arrondissement BRUGGE

Wijk VIVENKAPELLE

Parochiekerk O.L.VROUW GEBORTE (ook O.L.VROUW VAN TROOST)

KERK

De huidige kerk werd gebouwd in 1864 naar plannen van J. Béthune; het gebouw en het interieur zijn homogeen in neogotische stijl. De voormalige gotische kapel (XIV  e.) van O.L.Vrouw van Viven werd in de nieuwe kerk ingewerkt als zuidkoor. De wijk werd in 1885 tot zelfstandige parochie verheven; tot v  r de laatste fusie van gemeenten ressorteerde hij onder de ex-gemeente Sint-Kruis.

=====

ORGEL

Auteur instrument : Louis Benoît Hooghuys / Brugge.

Bouwjaar : 1867.

Ontwerp : John Sutton.

Schrijn- en snijwerk : Van Robaeys / Brugge.

Beschildering der luiken : een Duitse schilder "Martin".

Laatste herstelling : firma Anneessens / Menen. (1950-60 ?)

INSTRUMENTDispositie

De registernamen zijn in gotische letters op witte achtergrond (banderol-vorm) geschilderd op de orgelkast, bij de registerstangen :

Bourdon 8 pieds

Prestant 4 pieds

Flûte 4 pieds

Fourniture 4 rangs

Trompette 8 pieds

Doublette 2 rangs

Nasard 3 pieds

(1 voettrede) Cornet 5 rangs

(naamplaatje boven voettrede geschilderd,
zelfde type als bij handbediende reg.)

manuaalomvang : C-D - c'''

pedaalomvang : C-D - B (aangehangen)

Pijpwerk

- al het pijpwerk is gewild in archaïserende trant uitgevoerd :
 - o.m. - loodlegering met hoogstens 5% tin (uitgez. front);
 - alle labia zijn ovaal ingedrukt;
 - geen afritsing aan de monden.
- frontpijpen in hoog tingehalte;
 - 1 pijp werd ooit hersteld (slordig werk).
- Fourniture 4 rangs : is vooraan geplaatst, achter het front;
 - basis 1', 2/3', 1/2' en 1/3', met repetities op c°, c' en c".
- Cornet 5 rangs :
 - staat achter de bovenste frontpijpen-velden, op een verhoogde bank; zeer lange conducten.
 - begint op c°; progressief.
 - 8' en 4' gedekt; het tertskoor is thans blijkbaar buiten gebruik gesteld (dichtgeknepen ?).

Windlade

- eiken sleeplade; onderaan beplakt met een soort rood papier.
- pijproosters in eik.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospectzijde.
- ondertoetsen belegd met palmhout;
 - zeer mooi uitgewerkte frontons.
- platte smeedijzeren registerstangen (horizontaal gemonteerd)
 - die links ↔ rechts bewegen; op het uiteinde van elke stang is een versiering geperforeerd (zie afbeelding).
- fraai organistenbankje in neogotische stijl.

Tractuur

- + toetstractuur :
 - eiken wellenbord; eiken wellen, armpjes in beuk (?).
 - eiken abstracten.
 - het pedaal heeft geen wellenbord; thans zijn de toetsen aan het manueel verbonden door touwtjes, in origine met eiken abstracten (deze zijn bewaard en staan in de voet van de orgelkast).

+ registertractuur :

- schuin oplopende banken, in eik; registerstokken bovenaan vastzittend aan ijzeren trekarmen.
- smeedijzeren registerstangen (geen knoppen)

Windvoorziening

- magazijnbalg achter het orgel; kan nog met de handpomp bediend worden.
- een reguleur naast het orgel.
- eiken windkanalen; hebben op drie (!) plaatsen een ingang in de ventielkas.

ORGELKAST

- bijzonder merkwaardige uitvoering van orgelmeubel & doksaal die samen met het gehele kerkinterieur een zeldzame homogene stijleenheid vormen.
- eiken orgelmeubel, opgehangen boven een boog in de zijbeuk, op een doksaal in zwaluwnestvorm, geïnspireerd naar gotische voorbeelden.
- op het meubel is een effen bruine grondkleur gezet waarop versierd schilderwerk is toegepast; de ornamentiek behoort verder tot de zeldzame voorbeelden van neogotische polychromie.
- de luiken zijn aan de binnenzijde beschilderd met bijbelse taferelen : de aanbidding van het Kind Jesus door Maria en Jozef en door de Wijzen.

HUIDIGE TOESTAND

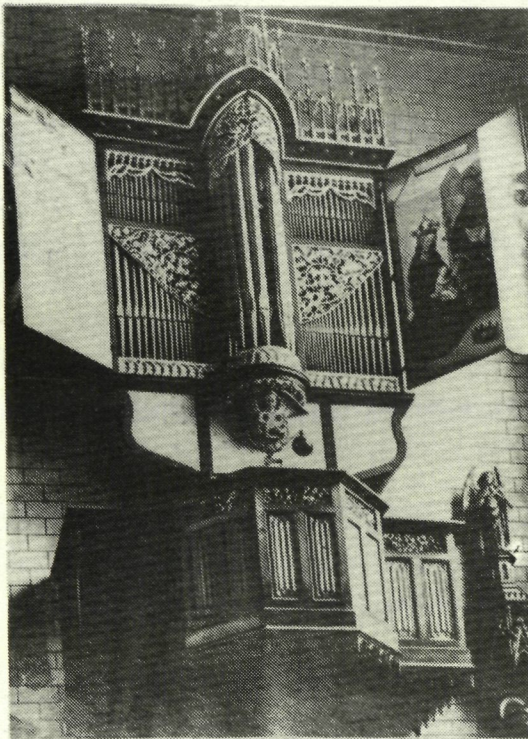
- instrument : begin van verval.
- meubel : zie opm. infra i.v.m. doksaal.
- onderhoud : geen meer.

Het doksaal verzakt en brengt aldus ook het orgel in gevaar; dit alles is het gevolg van grondverzakkingen in de streek die het kerkgebouw zwaar beschadigen en dringende maatregelen vereisen. Het orgel werd begin 1985 ingepakt i.v.m. de kerkrestauratie. datum prospectie : oktober 1981.

Vivenkapelle, O.L.Vrouwkerk.

BIBLIOGRAFIE

1. A. van Becelaere : "Geschiedenis van O.L.Vrouw van Viven",
Roeselare, s.d. (tussen 1900 en 1906);
blz. 311 : "De orgel is van Hooghuys, vader, gewezen orgelmaker te Brugge,
het sny- en schryfwerk, ook zeer goed uitgewrocht, is van Van Robaey
zaliger, ~~gewezen~~ kunstschrjwerker te Brugge, en de schilderij der luiken,
van Martin, ~~duitschen~~ schilder. Zy verbeelden, de eene de aanbidding van
't Kindken Jezus door Joseph en Maria, de andere de aanbidding der Wyzen
of Drie Koningen. De inrichting van den orgel werd bestierd door Lord
John Sutton, om de jaren zestig zoo gekend te Brugge, en die een voornamen
orgelist was."
2. G. Moortgat : "Oude orgels in Vlaanderen", deel II, uitg. Dienst
Pers & Publikaties v.d. B.R.T., brochure nr. 30, 1965;
blz. 136 : "Dit unieke font met zwaluwnest, een van de oudste in West-
Vlaanderen, werd gemaakt naar het voorbeeld van een oud noordnederlands
orgel. Het huidige instrument is van L. Hooghuys."
blz. 137 : afbeelding.
(Merk op dat niet alleen het orgel maar ook kast en doksaal uit 1867 dateren)
3. A. Verberne : "Hooghuys, Louis Benoît, orgelmaker", in Nationaal
Biografisch Woordenboek V, Brussel 1972;
in kol. 460 : "In opdracht van de Engelse mecenas Sir John Sutton (1820-
1873), baanbreker van de neogotiek en orgelvorser, die te Brugge woonde en
het orgel te Vijvekapelle ontwierp, evenals wellicht dat van Sint-Gillis te
Brugge, was H. eveneens in Duitsland werkzaam."
in kol. 461 : (werklijst) "....; Vijvekapelle (1867, 1 klav., 8 reg.);"
4. P. Roose : "Werklijst anno 1885 van L.B. Hooghuys", in 'Orgel-
kunst', VI°jg., nr. 4, dec. 1983;
zie blz. 6-7 (werklijst, op de 21ste plaats :)
Vyve-Capelle / 1 clav. / 10 rég.
(Merk op dat de door Hooghuys in zijn lijst opgegeven register-aantallen
niet steeds overeenkomen met wat in werkelijkheid aan het instrument wordt
aangetroffen.)

**VIVENKAPELLE,
O.L. VROUW**

Algemeen zicht

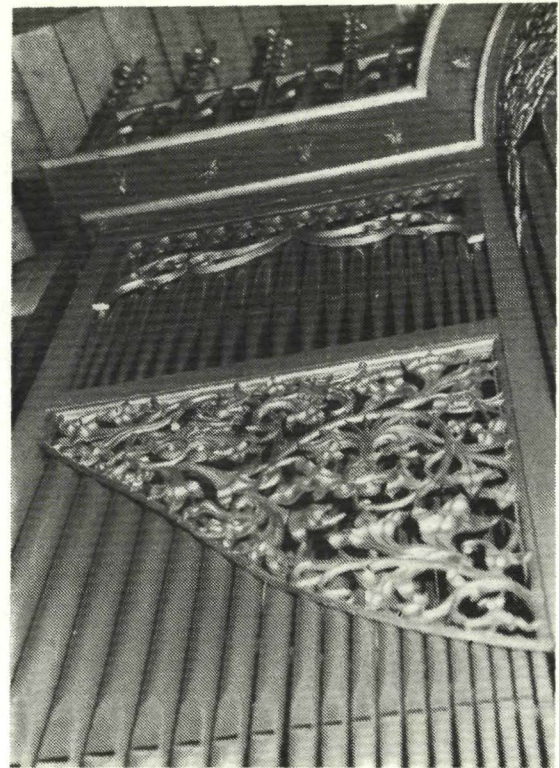

Orgelluik links

VIVENKAPELLE

Orgelkast (detail)

Orgelkast (detail)

Administratieve entiteit JABBEKE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente JABBEKE

Parochiekerk SINT-BLASIUS

KERK

Het huidig gebouw van 1871, in neogotische stijl, vervangt een voormalig
hooggotisch gebouw (eind XIV^ee.) dat in 1579-80 door de geuzen geteisterd
was en in de volgende eeuwen geheel in verval geraakt was.

=====

ORGEL

Auteur instrument : L. B. Hooghuys / Brugge.

Bouwjaar : 1859.

Totale vernieuwing : firma Jos. Loncke & Zn. / Esen, 1972.

INSTRUMENTDispositie

O Bourdon 16 *	Cornet 4 rangs O
O Montre 8	Bourdon 16 O
O Bourdon 16	Viola de gamba 8 O
O Prestant 4	Bourdon 8 O
O Flute 4	Figara 4 O (sic)
O Doublette 2	Fourniture O
O Trompette bas 8	Trompette sup. 2 O

* = pedaalregister

- pedaalkoppeling (voettrede).

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Pijpwerk

+ front :

- ten dele oud (Montre 8); de corpora zijn opnieuw gepolijst;
er werden nieuwe baarden aangesoldeerd; de intonatie werd
gewijzigd.

+ binnenpijpwerk :

- van de houten pijpen zijn de corpora oud, de rest (stempels, voorslagen , enz.) is vernieuwd.
- zo goed als alle spelen ondergingen een intonatiewijziging bij de laatste werkzaamheden.

Cornet 4 r : originele kernprikken werden uitgevlakt, of sommige kernen zijn helemaal vernieuwd.

Montre 8 : deels in het front.

Bourdon 16 bas & sup.: deels oud.

Viola de gamba 8 : bestond in origine alleen in de diskant; in de bas zinken pijpen van recentere datum (Loncke?); diepe stemsleuven.

Prestant 4 : grotendeels oud; enkele in het front.

Bourdon 8 : gedekt, met verschuifbare hoeden; de kleinste (5 + 6) zijn conisch, open.

Flute 4 : gedekt, met verschuifbare hoeden; de 23 kleinste zijn conisch, open.

Figara 4 : origineel, er zijn alleen nieuwe baardjes aangebracht.

Doublette 2 : grotendeels oud; in de grootste pijpen zijn er stemsleuven.

Fourniture : 3 rangen; volledig nieuw, spotted metaal.

Trompette 8 bas & sup.: in de bas zijn voornamelijk schalbekers en voeten vernieuwd, de diskant daarentegen is betrekkelijk origineel gebleven.

Windlade

- nieuw.
- slepen met telescopische vering.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospectzijde (originele plaats); thans ingesloten met een raam en deuren (Loncke).
- balansmechaniek.
- het voetklavier is nieuw.
- het oude naamplaatje "*L. Hooghuys - Facteur d'orgues - Bruges*" is boven de vernieuwde klaviatuur ingewerkt.

Tractuur

- nieuw.

Windvoorziening

- magazijnbalg (vermoedelijk nieuw), achter het orgel.
 - conducten = flexibele alu-buizen.
-

ORGELKAST

- 8'-meubel in neoklassieke stijl.
 - stond voorheen op het doksaal, werd bij de verbouwing vooraan in het koor geplaatst.
 - de zijwanden en rugwand zijn nieuw.
-

HUIDIGE TOESTAND

instrument : normaal bespeelbaar.

meubel : normaal.

onderhoud : thans regelmatig.

datum prospectie : maart 1977.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE

Jabbeke, St-Blasiuskerk.

BIBLIOGRAFIE

1. G.F. Tanghe : "Parochieboek of Beschryving van Jabbeke",
Brugge 1860;
blz. 42 : "..., want eenige jaren te vooren, in 1717, hadden zy (= de parochianen) een nieuwe hoogzael doen stellen, met eenen orgel, dien zy gekocht hadden van de kerk van Oostkamp."
blz. 45 : "Binnen den jare 1859 heeft Mr Hooghuys, orgelmaker te Brugge, een gansch nieuwen orgel in de kerk geplaatst. De kunstenaers spreken er met grooten lof van. Met het vernieuwen van de hoogzael er by gerekend, en het toegeven van den ouden orgel, beliepen de onkosten tusschen de 4 a 5 duizend Fr."
2. 'Mededelingen van het Centraal Orgelarchief', uitg. Instrumentenmuseum Brussel, jg. 1978, zie blz. 41;
lijst van recente werken van de firma Loncke :
- 1972, Jabbeke, herstel van het Hooghuysorgel,
adviseur A. Deschrevel,
1 man. (56 toetsen) + ped. (30 toetsen), mechanisch.
(Daarna volgt een opsomming van de registers; op te merken valt dat niet dezelfde benamingen opgegeven werden als die welke voorkomen aan de klaviatuur.)
3. S. Boutens : "Jabbeke op kerkelijk gebied", in 'Het Brugs Omme-land', XXI° jg., 1981, nr. 2, zie blz. 92-93 :
"In 1717 lieten de parochianen een nieuw oksaal maken en plaatsten er een orgel aangekocht aan de kerk van Oostkamp (Karel M. Boutens, aantekeningen), doch reeds vroeger, namelijk in 1578 was er sprake van een kerkorgel en van de kapelaan die tevens orgelist was. Later was het de koster die de functie van orgelist uitoefende, en van 1725 tot 1743 kwam er een persoon die niet van de parochie was het orgel bespelen en werd daarvoor per jaar betaald. In 1859 gebeurde er weer iets met het orgel : was het een herstelling of kwam er een nieuw orgel ? Wij zouden eerder voor het laatste opteren daar wij vernamen, zonder echter bewijsstukken voor ogen te hebben, dat het orgel van de kerk van Heule-Watermolen afkomstig zou zijn uit de kerk van Jabbeke."

Het is een "Berger" orgel waarvan nog slechts enkele exemplaren in ons land te vinden zijn, zodat het in feite zijn belang zou hebben te weten of dit orgel werkelijk van Jabbeke komt en voor hoeveel het eventueel werd verkocht, want nu is de waarde van dergelijk orgel onschatbaar.

In 1613 verbond Laurens Diex er zich toe 12 pond groten te betalen voor het maken van een oksaal "als men dye maecken sal en anders niet".

(Op te merken valt dat bepaalde veronderstellingen uit de lucht gegrepen zijn : het is immers het oude orgel van Loppem (en niet van Jabbeke) dat naar de kerk van Heule-Watermolen is overgeplaatst.)

4. P. Roose : "Werklijst anno 1885 van L.B. Hooghuys", in 'Orgel-kunst', VI^ojg., nr. 4, dec. 1983; zie blz. 6-7.

Op de werklijst wordt op de 7° plaats vermeld

Jabbeke / 1 clav. / 12 rég.

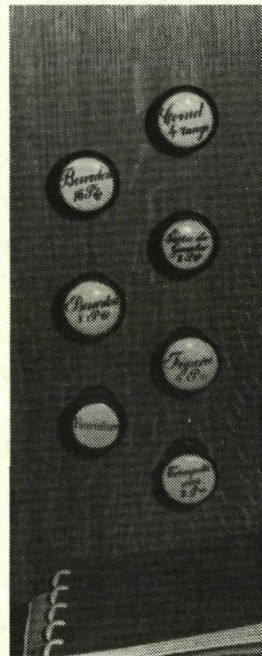

JABBEKE, SINT-BLASIUS

Voormalige toestand

JABBEKE, SINT-BLASIUS Huidige toestand

Huidige registeropstelling

Administratieve entiteit JABBEKE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente SNELLESEM

Parochiekerk SINT-ÉLIGIUS

KERK

Het gebouw kreeg zijn huidige gestalte in 1892-93; van de XIIde-eeuwse romaanse kruiskerk bewaarde men de middenbeuk, de viering en de achzijdige toren in het nieuwe geheel.

=====

ORGEL

Auteur instrument : gesigneerd "Ph. Forrest
Facteur d'orgues".

Bouwjaar : 1894.

Voormalig onderhoud : firma Jos. Loncke & Zn. / Esen.

INSTRUMENTDispositie

G.O.
Bourdon 16
Flute harmonique 8
Prestant 4
Doublette 2
Trompette basse 8

Pos.
Flageolet 2
Prestant 4
Bourdon 8

Ped.
Flûte ouverte 8

G.O.
Bourdon 8
Montre 8
Quinte 2 ²/₃
Fourniture 3 r
Trompette sup.2

Pos.
Voix céleste 8
Viola di gamba 8
Flûte octaviante 4

Ped.
Sousbasse 16

G.O. = witte naamplaatjes met zwarte opschriften,
Pos. = witte naamplaatjes met blauwe opschriften,
Ped. = blauwe naamplaatjes met zwarte opschriften.

pedalen : P.D.L. / GR.OG. / Tremolo
 GR.OG. / POS.

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - d'

Pijpwerk

+ front : sierpijpen.

+ binnenpijpwerk :

- bij de grootste houten pijpen is de windtoevoer regelbaar aan de voet.

- algemeen scherpe kernfasen.

Gr.Org.

Bourdon 8 : baspijpen in hout; 38 metalen pijpen op de lade (gedekt, met verschuifbare hoeden), waarvan de 12 kleinste conisch open zijn; nagenoeg identiek van mensuur als de Bourdon van het Positief.

Bourdon 16 : baspijpen in grenenhout, met bolus beschilderd, eiken voorlagen; staan terzijde; verder 26 metalen gedekten op de windlade.

Flûte harmonique 8 : baspijpen in rode Noorse den (ca. anderhalf oktaaf; gecombineerd met Montre 8); verder 23 overblazende metalen pijpen; de overige zijn wijde open fluiten.

Montre 8 : bas cfr. supra; vanaf ong. 4'-hoogte op de lade; expressions tot in de kleinste pijpen (origineel).

Prestant 4 : vanaf 2'-lengte op de lade.

Quinte 2 ²/₃ : zeer eng en conisch (bijna strijker-mensuur).

Doublette 2 : tamelijke wijde mensuur.

Fourniture 3 r : tamelijk hoog tingehalte; basis 1', 2/3' en 1/2', met repetities op c°, c', c" en c'''.

Trompette 8 bas & sup.: nootvormige koppen (gedraaid); de expressions in de schalbekers van de baspijpen zijn mogelijks origineel; veel bekers staan gekraakt.

Pos.

Voix céleste 8 : begint op c°; strijker.

Flageolet 2 : niet aanwezig (was gereserveerd).

Viola di gamba 8 : 6 baspijpen in grenenhout, met bolusverf beschild-

derd; voorzien van een eiken schuif als steminrichting;
met snijbaarden.

Prestant 4 : -

Flûte octaviante 4 : in de bas wijde open fluiten, in de diskant
(37 pijpen) overblazend.

Bourdon 8 : baspijpen in hout; verder 38 metalen pijpen pijpen op
de lade, waarvan de 12 kleinste conisch open zijn.

Windladen

- één grote aaneengesloten lade, met 2 ventielkassen.
- lederpulpeten.
- de ventielkassen werden tijdens ons onderzoek niet geopend.
- de pedaalregisters (transmissie) functioneren met een pneumatische afvoering.
- er is veel doorspraak ingetreden.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de zijkant van de kast.
- nog originele klavieren, registertrekkers enz.

Tractuur

- eiken wellenborden en wellen, koperen armpjes.
- grenen abstracten.

Windvoorziening

- grenen magazijnbalg in de voet van de kast.
- elektrische ventilator (Loncke).

ORGELKAST

- geplaatst in de linkse hoek op het doksaal.
- neogotisch prospect.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : buiten gebruik en nagenoeg onbespeelbaar.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

datum prospectie : maart 1977.

Snellegem, St-Eligiuskerk.

ARCHIVALIA

Een exemplaar van het inhuldigingsprogramma van het orgel is binnenin op een deur van de orgelkast gekleefd.

De tekst luidt als volgt :

Plechtigheid der

wijding en inhuldiging van den nieuwen orgel

*gegeven door Z.H. Monseigneur FAICT, zaliger gedachtenis,
en opgemaakt en geplaatst door Mr. Ph. Forrest, orgelmaker
van 't Koninklijk Conservatorium van Gent,
in de parochiale*

Kerk van Snellegem

op 8 februari 1894

De plechtigheid zal beginnen 's namiddags om 2 uren.

Samenstelling van den orgel :

Eerste Clavier en spelen

1° Montre	8 voeten	56 pijpen	
2° Flûte harmonique	8"	56 "	(32)
3° Prestant	4 "	56 "	
4° Bourdon	16 "	56 "	
5° Bourdon	8 "	56 "	(44)
6° Quinte	2 ² / ₃ "	56 "	
7° Doublette	2 "	56 "	
8° Fourniture	3 à 4 rang		
	200 "	200 "	(168)
9° Trompette basse	8 "	56 "	
10° Trompette supér			
<i>Tweede Clavier en spelen</i>			
11° Viol de gambe	8 "	56 "	

12° Voix céleste	8 voeten	44 pijpen	
13° Prestant	4 "	56 "	(32)
14° Bourdon	8 "	56 "	(38)
15° Flûte octaviante	4 "	56 "	

Pedal afzonderlijk uit het eerste clavier

16° Bourdon 16 voor Sous-bas

17° Montre 8 voor Flûte

Combinatie-pedalen

1° De twee handklavieren te samen

2° Pedal met het eerste clavier

3° Pedal met het tweede clavier

4° Tremolo

De nieuwe orgel zal bespeeld worden :

1° Voor de Kerkfabriek, door Mr Octave Devaere, Laureaat van het Conservatorium van Brussel, met de volgende stukken

1° Variations sur "o Filii"	O. Devaere
2° Sérénade	Mozkowski
3° Ave Maria	Schubert
4° Inhuuldigings-marsch	Ed. Grieg
- 2° Voor Mr Forrest, door M^r D'Hulst, leeraar en uitmuntendheidsprijs bij
't Conservatorium van Gent, met de volgende stukken
1° Toccato en Fuga, Ré min	J.S. Bach
2° O Sanctissima	H. Lux
3° Offertorium	A. D'Hulst

De Heer Vanhaute, van Ardoije, zal ook eenige stukken uitvoeren.

De plechtigheid zal gesloten worden door de Benedictie met het H. Sakrament.

Deze dient tot uitnoodigings-kaart

Namens het Kerk-Bestuur

De Pastor

H. Devoghele

De Voorzitter

Ch. Masschaele

Rousselare - Drukkerij De Brauer-Stock

BIBLIOGRAFIE

M. Desmedt : "De kerkgeschiedenis te Snellegem", in 'Het Brugs Omme-land', XXII° jg., nr. 2, 1982;

blz. 188 : "Het volgende jaar (= 1894) werd aan de verdere uitbouw gewerkt en in januari werd reeds het orgel geplaatst, gemaakt en ingewerkt door orgelbouwer Forest. De orgelkast werd natuurlijk getekend door Verbeke, uitgevoerd door de gebroeders Mahieu."

(Ant. Verbeke, architect van de nieuwe kerk;
gebr. Mahieu uit Eernegem, schrijnwerkers.)

SNELLEGEM, SINT-ELIGIUS

Doksaal met orgel

Administratieve entiteit JABBEKE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente STALHILLE

Parochiekerk SINT-JAN BAPTIST

KERK

Het gebouw bewaarde van zijn vroeggotische aanleg (kort na 1250) een gedeelte van de westertoren, de kruisbeuk en de oostmuur van het middenkoor; in 1633 uitgebreid met een noordelijke zijkapel in laatgotische stijl; éénbeukig neogotisch schip (1886); zuidelijke kapel en torenspits van 1931-32.

=====

ORGEL

Auteur instrument : Jacob van Eynde / Ieper.

Auteur orgelbuffet : niet bekend.

Bouwjaar : 1715-1716.

Er mag verondersteld worden dat het orgel afkomstig is uit het klooster der Dominicanessen (Engelendale) te Brugge; zie een uitvoerige uiteenzetting omtrent deze problematiek onder § Archivalia.

Bekende werkzaamheden aan het orgel :

- onderhoud en/of herstellingen door
 - A.J. Berger, 1745, 1750, 1767;
 - D. Berger, 1778;
 - P. de Brabandre, 1788;
 - L. van Peteghem, 1791;
 - S.G. Hooghuys, 1831, 1837;
 - Pieter & François Loncke, 1853.
 - de magazijnbalg zou in 1894 geleverd zijn door P. Loncke & Zn.
 - het voetklavier is naar verluidt aangebracht in 1904.
 - in 1959 vond een grote herstelbeurt plaats door firma Jos.Loncke; ca. 1973 verving dezelfde firma het klavier door een ander (afkomstig uit het orgel te O.L.Vrouw-Lombeek, en aldaar gemaakt door P.H. Anneessens in 1857); de firma Loncke plaatste ook de Cymbale, die in de 19de e. was uitgenomen en op de sacristiezolder bewaard was, terug in het orgel.
-

INSTRUMENT

Dispositie

De huidige dispositie luidt :

(de gemoderniseerde benamingen zijn van firma Loncke)

Prestant 4	Kornet 5 r
Holpijp 8	Roerfluit 4
Nazaard 2 ² / ₃	Octaaf 2
Prestant 8 (disk.)	Fluit 4 (bas)
Vulwerk 3 r	Klein vulwerk 2 r
Schalmei 4 (bas)	Kromhoorn 8 (disk.)
Trompet 8 (bas)	Trompet 8 (disk.)

manuaalomvang : C - f'''

pedaalomvang : C - d' (aangehangen)

Nota

De vermoedelijk oorspronkelijke dispositie is als volgt te reconstrueren :

<i>Vanture (4')</i>	<i>Cornet</i>
<i>Bourdon</i>	<i>Fluyte</i>
<i>Nasart</i>	<i>Doublette</i>
<i>Larigot</i>	<i>Sesquialtra</i>
<i>Fourmiture</i>	<i>Cymbale</i>
<i>Vox humaine bas</i>	<i>Vox humaine sup</i>
<i>Trompet bas</i>	<i>Trompet sup</i>
<i>Rossignol & Ventil</i>	<i>Tremblant</i>

manuaalomvang ; C-D - c'''

geen pedaal

Volgens orgeldeskundige G. Loncke (Overmere), die eveneens het orgel grondig onderzocht i.v.m. het restauratiedossier voor een ander Van Eynde-orgel, was er ook nog een half klavier aanwezig met een Echo-Cornet.

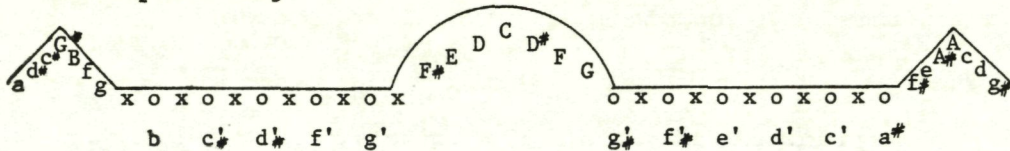
Pijpwerk

+ front :

- de middentoren en de twee zijtorens bevatten sprekend pijpwerk van de Prestant 4;
- de onderste velden bevatten voor de helft sprekend pijpwerk

van de Prestant 4 en voor de helft stomme pijpen;
de twee bovenvelden zijn volledig stom.

- frontopstelling

- frontpijpen

- uit gehamerde metaalplaat, met hoog loodgehalte.
- de voorkanten zijn met bladgoud belegd
- de gis is beschadigd aan de voet in de nabijheid van de kern; er werd slecht soldeerwerk aan verricht.

+ binnenpijpwerk :

Voorbemerkingen

1. de tessituuruitbreiding, nl. de tonen cis''', d''', dis''', e''', f''' alsook de Cis van elk register staan op een uitbreidingslaadje; pijpwerk vermoedelijk van S.G. Hooghuys, in enkele gevallen is er ouder pijpwerk (Van Eynde) uit gesupprimeerde registers gebruikt, en in de tongwerken pijpen met blikken schalbekers (genre Van Peteghem).
2. wegens wijziging van de stemming zijn vooral de tonen dis, gis, ais zeer verstemd (hoofdzakelijk bij de dichtgesoldeerde gedekten).

Prestant 4 : 32 pijpen in het front (cfr. supra), de overige op de windlade; origineel Van Eynde-pijpwerk; ingescheurde stemranden; hier en daar slecht aangesoldeerde stemlappen; ingedrukte bovenranden; er zijn recent nog stem-insnijdingen aan gebracht; overal wijde voetopeningen.

Cornet : 5 koren; op een verhoogd pijpenbankje;

8' : op de grootste pijp de inscriptie "*Cornet d 1716*";

dichtgesoldeerde gedekten, omwille van de toonhoogtewijzigingen zijn de deksels op verschillende plaatsen ingedrukt en zijn tevens de baarden ingekort; vermits enkel aan de baarden kan gestemd worden zijn deze van dikke soldeernaden voorzien;

verschillende baarden werden vernieuwd; zeer enge mensuur; hoge opsneden; steile kernfasen; weinig kernprikken.

4' : op de grootste pijp de inscriptie "*Cornet 1716 d*"; open labiaalstem, beginnend in prestantmensuur en naar boven toe uitlopend naar wijde fluit; zeer breed gelabieerd.

$2^{2/3}$ ', 2' en $1^{3/5}$ ' : zelfde mensuur als 4'-koor.

Bourdon 8 : de 9 grootste pijpen zijn in eik, de 5 grootste hiervan zijn opgehangen in de voet van de kast onder de windlade; verder 40 pijpen op de lade, dichtgesoldeerde gedekten, enge mensuur; de deksels zijn ingedrukt en gebuild; er zijn nieuwe korte baarden aangebracht, aan de labia zijn er dikke soldeernaden.

Fluit 4 : zelfde konstruktiekenmerken als Bourdon, nog iets enger van mensuur, hoge opsneden; de 8 kleinste zijn wijde conische open fluiten, met smalle labia en hoge opsneden.

Nasard 2 $2/3$: de 12 grootste zijn dichtgesoldeerde gedekten, zeer eng van mensuur; verder 6 dichtgesoldeerde roergedekten, iets wijder van mensuur, de roeren zijn licht beschadigd; de overige zijn zeer wijde open fluiten, smal gelabieerd en met hoge opsneden.

Doublette 2 : zeer breed gelabieerd; licht beschadigde stemranden.

Montre 8 diskant : staat op de voormalige plaats van de Larigot, waarvan de roosterboringen nog bewaard zijn (sommige zijn verwijld); 24 pijpen, vermoedelijk van S.G. Hooghuys, smal gelabieerd, hoge opsneden, veelvuldiger kernprikken; de pijpen zijn met zandpapier of grove staalwol opgeschuurd geweest.

Fluit 4 : blijkens de oude roosterboringen stond hier voorheen een Sesquialter; de roosterboringen zijn grotendeels origineel gebleven, behalve in de bas waar gedeeltes weggenomen zijn; de grootste pijpen zijn meestal van S.G. Hooghuys, tamelijk ruw en primitief van makelij, zonder baarden, ze zijn allen met zandpapier of grove staalwol geschuurd geweest; verder is pijpwerk van de voormalige Larigot gebruikt, op de huidige g° staat de inscriptie "*Larigot 1715 g*" (ook de huidige gis° is een toegevoegde pijp omdat het klavier

in origine geen Cis had);

de opsneden werden verhoogd, de ontstane mensuur is zeer eng.

Fourniture_3_r : op de grootste C-pijp de inscriptie "*Fourniture 1716 C*", deze pijp is licht met zandpapier afgeschuurd; begint op 1', 2/3', 1/2', met repetities op cis°, fis' en f"; ook op cis''' (uitbreiding) ligt nog een repetitie.

Cymbale_2_r : begint op 1/2' en 1/3', met dezelfde repetities.

Clairon_4_bas : pijpwerk aan (A.J.?) Berger toe te schrijven, er zijn in elk geval geen inscripties die naar Van Eynde verwijzen; nootvormige koppen, iets minder keurig van afwerking; dunwandige tinnen schalbekers, enkele hebben een lager tin-gehalte (één ervan, de Fis, is gekraakt aan de kop).

Kromhoorn_8_diskant : blijkt van dezelfde auteur te zijn als de Clairon; zelfde konstruktiekenmerken; tamelijk brede, afgeronde lepels; bekens in nagenoeg zuiver tin.

Trompet_8_bas_&_disk. : pijpwerk van Van Eynde (uniek exemplaar); rechte (kurkvormige) koppen; smalle lepels, naar voren toe vernauwend; de tongen zijn wellicht al eens vernieuwd geworden, de spieën zijn gedeeltelijk nieuw; de 23 grootste hebben bekens met blikken onderstuk en kleiner loden bovenstuk, de overige bekens zijn geheel uit blik; het blik is vertind (het blik roest en het tin schilfert af); de grootste bekens (middenbundel) steken bovenaan door de kast.

Windlade

- originele lade.
- gespijkerde pijpstokken, spijkers soms erg verroest.
- er is lichte doorspraak (hoorbaar in de diskant v.d. mixturen).
- ventielkas :
 - twee voorstellen (C en Ciskant), sluiten bij middel van ijzeren haken.
 - ingelijmde ventielen.
 - veren met smalle krul; hier en daar hulpveren.
 - de koperdraad is zeer verweerd.
 - de pulpeten zijn volledig versleten.

- in het midden de inscriptie
 *" Jacobus van Eynde fecit
 orghel-maecker tot Iper
 - Anno 1715 - "*
- Cornetbank op 70 cm boven de windlade.
- naast de lade een uitbreidingslaadje met 6 cancellen (Cis + de 5 hoogste tonen); vermoedelijk van S.G. Hooghuys.
- het Rossignol-laadje zit vast op de windlade.

Tractuur

- + toetstractuur :
 - origineel wellenbord.
 - ijzeren wel-armen, beroest.
 - eiken abstracten.
 - de bovenste wel van het wellenbord bedient de Rossignol & Ventil.
 - pedaal : eiken wellenbord (waarschijnlijk uit een ander orgel afkomstig), grenen abstracten.
- + registertractuur :
 - ijzeren registerwalsen.
 - de trekarmen van de slepen zijn in ijzer.
 - de registerstok (zonder knop) met inkeping, van de Rossignol & Ventil is nog aanwezig, alsook het mechanisme, doch is niet meer door een abstract verbonden.
 - de tremulant-inrichting is volledig weg.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de rugzijde.
- het huidig klavier is afkomstig uit het orgel te O.L.Vrouw-Lombeek waar het vervaardigd werd door P.H. Anneessens (1857); eiken klavier; niet regelbaar; toetsen achteraan afgeschuind en met een uitneembaar krammetje als draaipunt; toetsgeleiding in het midden; ingeslagen nummering in de toetsen; de frontonnetjes zijn verdwenen.
- het klavier ligt thans lager dan in origine, omwille van de latere toevoeging van een pedaal.
- bakstukken met fineer en ingewerkt wit bandje uit been.

- sierlijke uit hout gedraaide registerknoppen; zeven zijn nog origineel; die van de Fourniture werd vroeger reeds vernieuwd en zes zijn van recente datum (in wit hout).
- aangehangen voetklavier; 19de-eeuwse factuur.

Windvoorziening

- magazijnbalg van P. Loncke, aangesloten op een ventilator (geleverd door firma Loncke).
- houten windkanalen.
- de Rossignol & Ventil was aangesloten op een voorslag van de ventielkas, de opening is nog aanwezig, het bakje (zonder pijp) eveneens.

ORGELKAST

- prachtig viervoets-orgelbuffet in barokstijl, rijkelijk van gesculpteerde ornamenten voorzien (consoles, bekroningen, twee vleugelstukken met musicerende engelen-torso's).
- twee scherpe zijtorens en een ronde centrale toren die vooruit-springen.
- balustrade-orgel, de voet van het prospect is bekleed met een gesculpteerde fries met bloem- en loofwerkmotieven.
- ook boven het klavier bevindt zich een met geometrische figuren uitgewerkt paneel.
- in de panelen der deuren aan de rugwand zijn letters uitgezaagd die de namen vormen (sommige in anagram) van dominikaanse patroonheiligen :

JE	MA	DOMI	DIAS
SUS	RIA	NICU (S)	INTE
IOS	AN	THO	IOA
EPH	NA	MAS	NNA

nota : het is wellicht niet toevallig dat men dezelfde namen terugvindt op de predikstoel in de St-Bertinuskerk te Poperinge, die afkomstig is uit het gesupprimeerde predikherenklooster van Brugge.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : in verval

meubel : in verval

onderhoud : zeer beperkt

datum prospectie : 1973.

In bijlage : ARCHIVALIA

BIBLIOGRAFIE

Stalhille, St-Jan-Baptistkerk.

ARCHIVALIA

1) Problematiek omtrent de herkomst van het orgel.

Er mag aangenomen worden dat het orgel afkomstig is ofwel uit het klooster der Dominikanessen ofwel uit het klooster der Dominikanen, beide te Brugge. Voor beide mogelijkheden pleiten een aantal argumenten, hieronder opgesomd; desalniettemin opteren we eerder voor het Dominikanessenklooster als plaats van herkomst, - ook E.P. P.de Pue o.p., auteur van talrijke historische geschriften over Dominikanenkloosters, deelt deze mening.

a. Dominikanessen (klooster Engelendale) :

- het parochiearchief van Stalhille spreekt van Jacobinarum en niet van Jacobinorum (Jacobijnen en Jacobinessen is een oudere benaming voor Predikheren en Predikheressen, in Vlaanderen is er meestal sprake van Dominikanen of Dominikanessen).
- het parochiearchief van Stalhille vermeldt dat "deze orgel werd in de kerk gesteld na 19 maart 1785, ..."; welnu het Dominikanessenklooster werd afgeschaft door Jozef II in 1784; het Dominikanenklooster daarentegen werd pas opgeheven tijdens de Franse overheersing, in 1796.
- het is bekend dat het Dominikanessenklooster het rijkste vrouwenklooster te Brugge was; ook dat kan een aanwijzing vormen.

b. Dominikanen :

- eind 17de - begin 18de e. werd al het meubilair in de Dominikanenkerk vernieuwd; de bouw van een nieuw orgel (1715) zou daarin dus kunnen kaderen.
- in het Dominikanenklooster was er een zekere pater Hyacinthus (De Sompele), ingetreden in 1688 en overleden in 1737; hij was er supprior; met de inscriptie ^{DIAS}
^{INTE} op de orgelkast (cfr. supra) zou zijn naam kunnen bedoeld zijn. Bovendien is er

veel kans dat het om dezelfde persoon gaat die in het contract voor de bouw van een nieuw orgel in de Brugse St-Annakerk (1707, eveneens J. van Eynde) vermeld werd als raadgever, nl.
"frater Iasint orgelist van predicheeren".

2) Gegevens in het orgel.

Binnenin de orgelkast staan diverse namen en data vermeld :

- (A.J.) Berger, 1745, 1750, 1767 (in krijt).
- D. Berger, 1778 (nog nauwelijks leesbaar).
- P. De Brabandre, 1788.
- L. V. P., 1791.
- S.G. Hooghuys
orgelmaker tot Brugge, 1831.
- S.G. Hooghuys, 1837.
- reparatie gedaan door Pieter en François Loncke, anno 1853.

3) Kerkarchief Stalhille.

(bewaard terplaatse, niet geïnventariseerd)

a. *Liber variorum Documentorum Ecclesiae & Parochiae de Stalhille Spectantium*
(opgesteld door pastoor B.J. Pille)

fol. 70 *Reeds in 1513 vindt men een orgel in de kerk.*

fol. 71 *De orgel werd hersteld rond 1567 door Jan Waghen priester en orgelmaker Betaelt Heer Jan Waghen pbr en orghelmaecker van den orghele van de kê weder up te maecken by accoord van den kerkmeester p^{er} Candt p̄sent (present) heer Adriaen Van Eeckeloo XII pond paris is (ibid Kerkrek. 1567, fol 17^v).*

fol. 220 *preekstoel van Ryckaert Brouckman*

(kerkarch Kerkrek 1649-50 gesloten op 29 april 1652, fol 35^r)

Ingebeiteld jaartal 1652

(221) *kooft misschien voort uit een dier afgeschafte kloosters, alsook onze Orgel*

Deze orgel werd in de kerk gesteld na 19 maart 1785, dag op welken den pastor zyne verschotten tot dan gedaan terug betaald werden

(Kerkarchief N°52 fol 72^r)

Hy begon dan eene nieuwe rekening waarin men de verschotten aantreft

gedaan onderander voor het stellen van den Orgel (ibid fol 73^r en 75^v)
 Betaelt aen den Baes Verschert timmerman over aerbeyt en leveringhe
 aen den orgel volgens specificatie 2 p 12 sch 10 gr
 (Kerkarch N°52 fol 73^r)

gedefroieert den orgelstelder en Bruggsche timmerlieden

1 p 16 sch gr

(ibid)

Betaelt voor eenen stoel voor den organist, 3 sch 10 gr (ibid)
 Over eene gordyne achter den orgel met ringels, roede maeken etc

1 p 5 sch gr (ibid fol 75v)

Aen Leonardus Storme over leveringhe van iserwerck aen den orgel

1 p 16 sch 7 gr (ibid fol 75^v)

.... waarschyglyk van het klooster v/d Brugse Jacobinarum

(deze laatste zin werd in potlood bijgeschreven)

Zonder twijfel heeft men in 1785 een orgel gesteld in onze kerk,
 deze orgel is niet in de kerkrekening van 1784-85 noch in deze der
 volgende jaren gebracht, hy is dus begrepen onder die woorden "Andere
 Kerckgoederen, waarover breederen uitleg te lezen stond in de kwyt-
 brieven (Kerkarch N°28 fol 76^v)

fol. 222 Luidens het inventaris van 1861, ware deze orgelkas gemaakt ten jare
 1632, waarop dat steunt is onbekend

(Kerkarch Doos III, bundel 1, stuk 1 fol 1^r)

Achterdeuren uitgezaagd

Jesus Maria

Dominicus Dias Inte

Joseph Anna

Thomas Joanna

vermoedelyk de milde gevers van dezen orgel

De familienamen Dias (van Spaanschen oorsprong) en Inte zijn in ons
 Vlaanderen nog niet uitgestorven.

De voorgevel van den orgel is een prachtig stuk

Het onderste deel bestaat uit een raam of paneel van loofwerk,
 het vak, aan de zichtbare speeltuigen voorbehouden, is, de friesen
 uitgenomen, gansch versierd met bloemkransen, benevens twee Engelen,
 die de trompetten steken, en twee menschenkoppen, die als console dienen.

*Drie korven met ooft en bloemen geladen, bekronen dien kunstigen
orgelgevel*

*De orgel bevat twaalf spelen : Bourdon 8 voet; Nasard 3 voet;
Montre 2 voet; Fourniture 3 rangen; Clairon 4 voet; Trompette 8 voet;
Cornet; Flute, Doublette 2 voet, Flute*

fol. 223 8 voet; Clarinette en Trompette supérieure

*De Cimbäl is in den orgel niet meer; 't is misschien dat spel dat
zich op den sacristiezolder bevindt. Benevens deze spelen waren nog
twee fantasietuigen waarvan de registers gebleven zyn*

(in potlood toegevoegd :) Nachtegaal en Tremolante

*(in potlood in de marge :) sesquialter is weg, veranderd in montre
De orgel, die meermaals hersteld is geweest, is nog tamelyk goed, de
trompetten uitgezonderd, wier bovenste deel van blik zyn*

*(in inkt bijgeschreven :) In 1894 een nieuwe blaasbalg en in 1904
een voetklavier.*

b. Kerkrekeningen

voor het dienstjaar 1831

*betaelt aen S.G. hooghuys over het vermaeken en stellen den orgel van de
kerke te Stalhille volgens quittance*

16, 35

1837

*Betaeld aen dheer Sr. G hooghuys orgelmaeker te Brugge over het erstellen
en accoord zetten van den orgel van de kerke*

40 -

BIBLIOGRAFIE

A. Aangaande voormalige orgels.

1. M.A. Vente : "Het geslacht Waghers", in 'De Schalmei', IV^ojg, 1949, blz. 73-75 en 88.

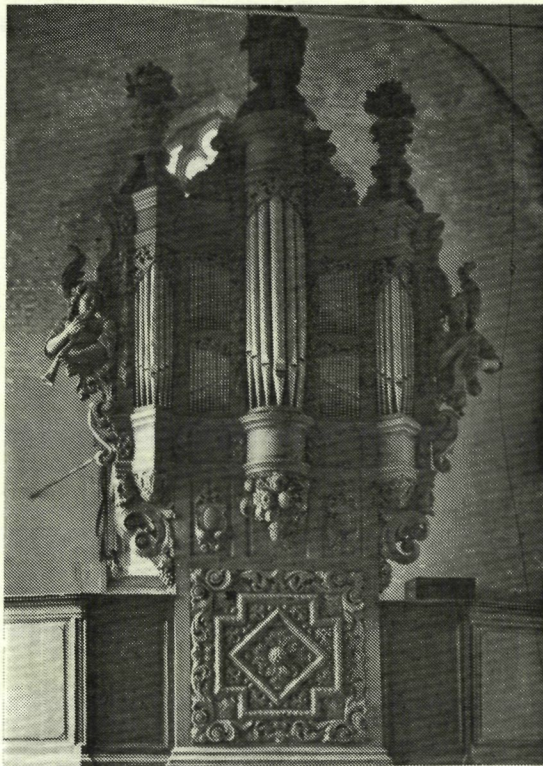
Zie blz. 75.

2. M.A. Vente : "Proëve van een repertorium van de archivalia
betrekking hebbende op het Nederlandse Orgel en zijn makers tot
omstreeks 1630", Verhandelingen der Kon. Acad. v. België,
boek X afl.2, Brussel 1956;
blz. 140 : nr.184. Stalhille (West-Vlaanderen).

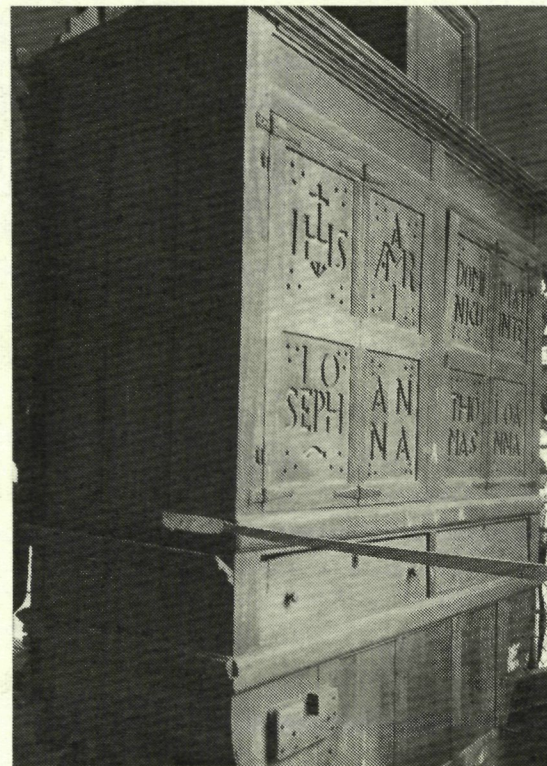
Zie : L. Gilliodts van Severen, Les Ménestrels de Bruges, p. 76.

B. Aangaande het huidig orgel.

1. A. Deschrevel : "Het orgel in de Sint-Pieterskerk te Ieper / De Ieperse orgelbouwer Jacobus van Eynde", in 'De Schalmei', IV^ojg., 1949, blz. 13-15;
blz. 14 : "3. In de linkerwindlade van het oude orgel dat thans nog in de kerk van Stalhille staat lezen we volgende aanduiding : "Jacobus van Eynde fecit, orghelmaeker tot Iper, anno 1715." Er bestaan gegronde redens om te veronderstellen dat dit orgel gemaakt werd voor en geplaatst werd bij de Paters Predikheren te Brugge. Het orgel zou in 1785 van Brugge naar Stalhille verplaatst zijn geworden (Inlichtingen bereidwillig verstrekt door Eerw. Heer P. Francois, kapelmeester der Kathedraal te Brugge, dien we hierbij hartelijk danken.)"
2. G. Moortgat : "Oude orgels in Vlaanderen" deel I, uitg. Dienst Pers & Publikaties van de B.R.T., brochure nr. 21, Brussel 1964; blz. 108 + 109 (afb.)
3. A. Verberne : "Hooghuys", in Nationaal Biografisch Woordenboek, deel 5, Kon. Acad., Brussel 1972, kol. 458-464;
onder Hooghuys, Simon Gerard
"In 1831 en in 1836 vermaakte en herstelde hij het orgel te Stalhille".
4. F. Peeters & M.A. Vente : "De Orgelkunst in de Nederlanden", uitg. Mercatorfonds, Antwerpen 1971 (herdruk 1975).
blz. 15 : afbeelding "Achterkant van het orgel te Stalhille, Sint-Jan-de-Doper, met de door monogrammen versierde achterwand (orgel door J. Van Eynde, 1715)."
blz. 193 : vermelding op de werklijst van J. van Eynde.
5. Gh. Potvlieghe & A. Fauconnier : "Luister van het orgel in Vlaanderen 1973 / Een studie over leven en werk van J. van Eynde", uitg. De Monte, Leuven 1974, 20 blz.
passim.

STALHILLE, SINT-JAN BAPTIST Orgelkast

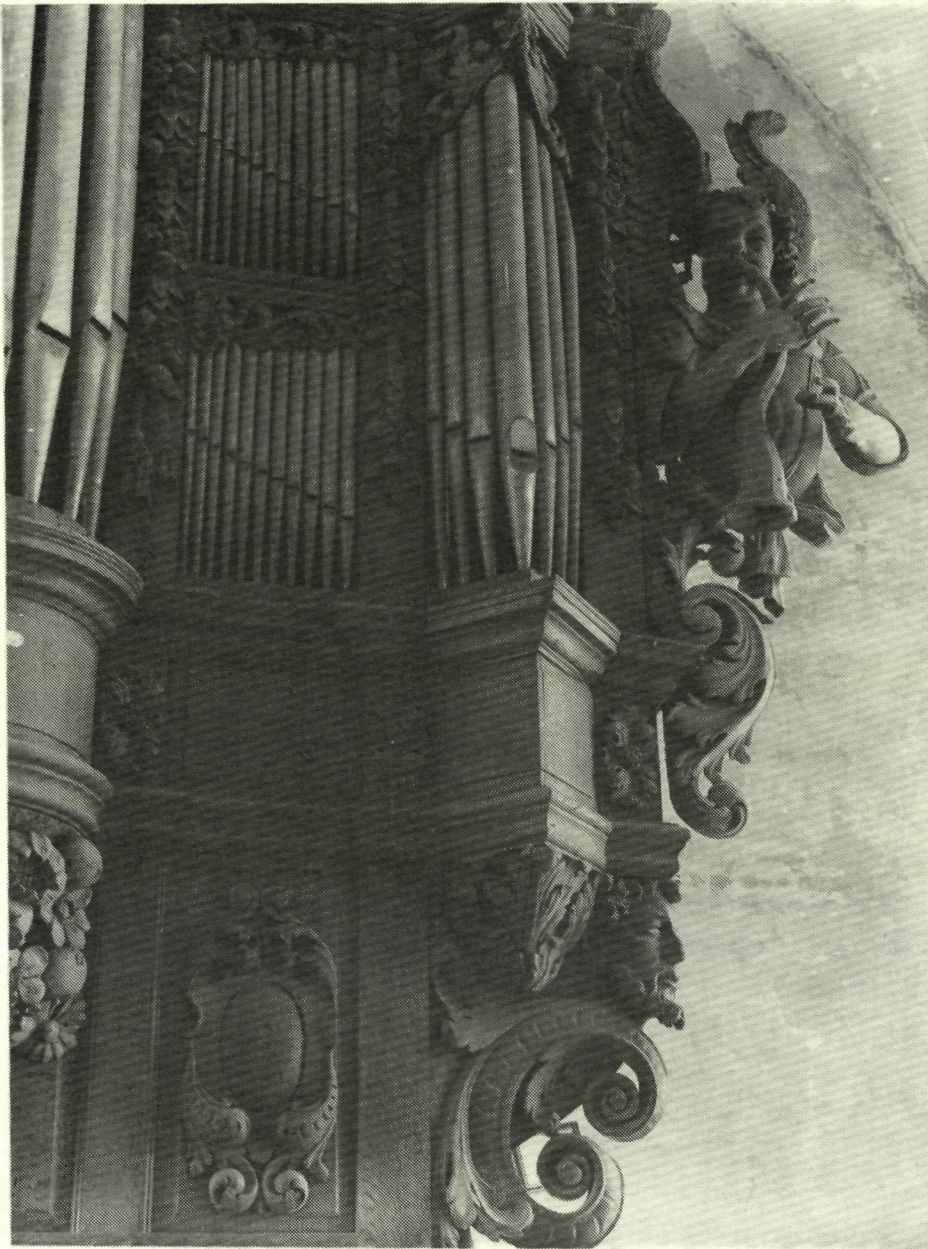

Orgelkast, rugzijde

STALHILLE

orgelfront

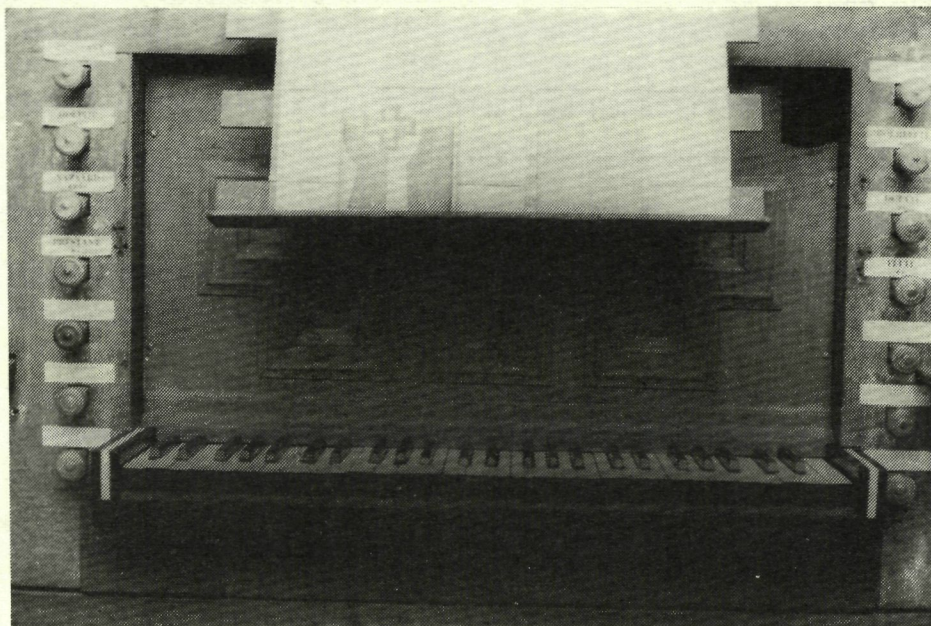
STALHILLE

orgelfront, detail

STALHILLE

orgelbuffet, detail

STALHILLE

Klaviatuur

Administratieve entiteit JABBEKE

Arrondissement BRUGGE

Gemeente VARSENARE

Parochiekerk SINT-MAURITIUS EN GEZELLEN

KERK

In 1896-97 is het huidige gebouw tot stand gekomen, met integratie van de romaanse portiek (XIII^ee.). De vroeggotische toren werd in de XVI^ee. deels verbouwd en aangepast, en in 1897-98 hersteld en voorzien van vier hoek-torentjes. Neogotisch interieur.

=====

ORGEL

Auteur instrument : Lamb. Corn. van Peteghem / Gent.

Bouwjaar : 1827.

Transformaties en/of herstellingen :

- 1913, C. de Paepe / Brugge.
- 1923, J. Loncke / Esen.
- 1927, J. Anneessens / Menen.

Nota : Van het vorig orgel, dat in 1806 aangekocht was van de Karmelieten te Brugge, bleef niets bewaard; het werd waarschijnlijk door Van Peteghem overgenomen in 1827.

INSTRUMENTDispositie

Trompette 8 disk.
 Trompet 8 bas
 Nasard 2 ²/₃
 Doublette 2
 Montre 8

Clairon 4 bas
 Fourniture
 Flute 4
 Bourdon 8
 Cornet

manuaalomvang : C - f'''

pedaalomvang : C - f' (aangehangen)

Pijpwerk

+ front :

- er staan thans slechts 10 oude frontpijpen in het (niet-originele) prospect, de overige oude frontpijpen staan binnenin.
- van de grootste werden de voeten ingekort.
- de twee grootste hebben opgeworpen labia.

+ binnenpijpwerk :

Cornet : 5 r ; op één aaneengesloten pijpenbankje; gedekt 8'-koor, de overige zijn wijde open fluiten.

Montre 8 : was in origine Prestant 4; thans een oktaaf opgeschoven en C-B gecombineerd met de Bourdon; er zijn nog 28 originele frontpijpen aanwezig (10 in het front en 18 op de windlade).

Bourdon 8 : 12 eiken baspijpen, verder metalen gedekten op de lade.

Doublette 2 : staat volledig op de windlade; in de bas zijn expressions aangebracht wegens het ophogen van de toon, in de diskant is het pijpwerk erg opengestemd.

Flute 4 : in de bas een 13-tal gedekten, met verschuifbare hoeden; verder 23 roergedekten; de 18 kleinste zijn open fluiten.

Nasard 2 ²/₃ : in de bas een 5-tal gedekten; verder 14 + 15 roergedekten; de 20 kleinste zijn wijde open fluiten.

Fourniture : 3 r (origineel); alle pijpen zijn nog aanwezig; enge mensuur; gebaseerd op 2/3', 1/2' en 1/3', met repetities op Fis, c°, c', fis', c".

Trompette 8 bas & sup. : bekens met blikken onderstuk (waarop thans roestvorming) en bovenstuk van hoog loodgehalte; nog originele tongen en stemkrukken; zeer enge mensuur.

Clairon 4 bas : constructie zoals de Trompette.

Windlade

- originele lade; gespijkerde pijpstokken.
- ventielkas :
 - deels nieuwe verenkam (grenenhout); ijzeren veren.
 - de pulpeten zijn vernieuwd.
 - ingelijmde kleppen.
 - inscriptie : *L. Van Peteghem fecit*

18 Mai 1827

à Gand

Klaviatuur

- in origine ingebouwd aan de rugzijde; het binnenwerk van het instrument is thans derwijze gedraaid dat het klavier aan de zijkant zit.
- het oud klavier is regelbaar gemaakt.
- oude registertrekkers.

Tractuur

- + toetstractuur :
eiken wellenbord; inscriptie "*Varsenare*"; eiken wellen en ijzeren wel-armpjes; eiken abstracten.
- + registertractuur :
nog origineel; ijzeren registerwalsen.

Windvoorziening

- nieuwe magazijnbalg.
- aan de windkanalen zijn sporen te merken dat er een "*Rossignol & Ventil*" aanwezig geweest zijn.

ORGELKAST

- het oorspronkelijke meubel is verdwenen; er is thans alleen een stijlloze houten omkisting met prospect in neogotische stijl (C. de Paepe? J. Anneessens?); voor het front zijn 10 oude frontpijpen benut.
- het orgel is thans terzijde op het doksaal geplaatst; dit geschiedde wellicht in de periode dat de kerk in neogotische stijl herbouwd werd.

HUIDIGE TOESTAND

instrument : begin van verval.

meubel : in verval.

onderhoud : geen meer.

datum prospectie : maart 1977.

In bijlage : BIBLIOGRAFIE & ARCHIVALIA.

Varsenare, St-Mauritiuskerk.

BIBLIOGRAFIE

"Orgels - Werken / uitgevoerd door Jules Anneessens, Menen / 1905-1948" (brochure uitgegeven in eigen beheer door firma Anneessens / Menen);
Varsenare wordt (enkel) vermeld op de lijst
"Electrische ventilatoren".

ARCHIVALIA

Volgende gegevens werden genoteerd uit het Kerkarchief dat nog in de pastorie aanwezig is.

- 1) Gemeente Varsenare - N° 70
Resolutie Boek der Kerke Raed
begonnen in 1803 - tot 1852

fol 12 Op den 10 Junij 1806

hebben wij president en Kerkmeesters der Kerke van Varssenaere bij een vergaедert in onze gewoonelijcke vergaедering plaetse en hebben geresolveert van eenen orgel te koopen om gebruykt te worden in de Kerke Van Varssenaere, en hebben gepreventiert Lievin Anthierens tweeden Kerkmeester om te Informeren waer men eenen Konde koopen, alsoo dat Livin op den 21 dezer hem geïnformeert heeft van eenen orgel te kunnen Koopen Liggende bij de Eerweerde paters Discalsen tot brügge, komende van het gesupprimeert Clooster der Carmussen tot het gezeyd brugge, welken orgel men zoude kunnen Koopen voor eene somme van Circa vijftig ponden grooten Cou rant, aen pater Anthoniüs Carmüs pater woonende tot brügge,

p: j: campagne

Livin Anthierens se^{cret}

P. L. Anthierens

Christianüs Verleije ontf.

Op Den 19 Jülj 1806

hebben wij president en Kerkmeesters der Kerke van Varssenaere bij een vergaедert in onze gewoonelijcke plaetse en hebben geresolveert en vastgesteld van den orgel te koopen en hebben benaemt Pieter Anthierens Eersten Kerkmeester, en Christianus Verleije der^{de} Kerkmeester ten

Eijnde van den voormelden orgel te koopen ten minsten prijse, als ook accoort te maeken om den orgel te stellen tot den zelven bequaem bevonden wort om te speelen in de diensten, alle het geluyt ofte gespel het welke te kort zijnde ofte gebroken waere ten zijnen koste te leveren en te erstellen, en hebben den orgel gekogt aen pater Anthoniüs Carmüs voor de somme van veertig ponden grooten Courant, met de Leveringe van de orgel Kasse, en een tabernakel hebben ook accoort gemaekt met den orgelmaeker Gerrit hooghuis voor de somme van zes-en 't zestigh ponden Derthien Schellinghin en vier grooten Courant op de Conditien hier boven vermeld.

p: j: Campaigne

Livin Anthierens secret.

P: L: Anthierens

Christianus Verleye ontf.

fol 13 op den 24 Julij 1806

hebben wij president en kerkmeesters der kerke van Varssenaere bij een vergaedert in onze gewoonelijcke plaetse en hebben geresolveert om den orgel te haelen en te betaelen op den 26 dezer waer op wij het order gegeven hebben aen Christiaen Verleye als ontfanger om denzelven orgel te betaelen, vermits intrekkende acquit zal het aen hem ontfanger valideren in rekeninge

hebben voorders benaemt pieter anthierens met twee peerden en waegen te rijden om den zelven orgel en toebehoorten te haelen, benevens Lieven anthierens, Christianus Verleye, en philippus rotsaert, al zoo dat hij met de vier waegens tot Varssenaere gekomen is op den 26 julij 1806

p: j: campagne

Livin anthierens se^{cret}

P: L: anthierens

Christianus Verleye Ontf^o

Op den 27 julij 1806

hebben wij president en Kerkemeesters der Kerke van Varssenaere bij een vergaedert in onze gewoonelycke vergaedering plaetse en hebben geresolveert om eenen Docksael te laeten maeken om den orgel op te stellen, en hebben genaemt Joannes heirmaert baes timmerman tot varssenaere, ten Eijnde van met droog leverbaar hout den gront van den docksael met balcken en rebben, als ook het bart te leveren voor den zolder te weten bij het 100 voet rebbe, en den arbeit in dagheuren en hebben met den toezigt benaemt beijde

de onderschreven president en kerkmeesters der kerke van Varssenaere.

p: j: campagne

Livin anthierens se^{cret}

p: L: anthierens

Christianus Verleye ontf.

fol 14 op den derden augustus 1806

hebben wij President en kerkmeesters der kerke van varssenaere bij een vergaedert in onze gewoonelijcke plaetse, en hebben geresolveert en vastgesteld het naervolgende

Inziende de groote massè van penningen die de Kerke noodigh heeft om haar te verciëren met eenen orgel, en het maeken van eenen nieuwen Docksael, met het stellen van den orgel.

verzoeken wij en ordonneren bij dezen Christianus Verleye als ontfanger van alle der kerke goederen van Varssenaere, van binnen eene maent naer dato dezer te innen alle de verschenen Lands-pachten van den jaere bavo i805.

gedaen in onze vergaederinge den 3 augustus 1806.

(4 handtekeningen ut supra)

Op den zevensten augustus i806

hebben wij president ende kerkmeesters der Kerke van Varssenaere, bij een vergaedert in onze gewoonelijcke vergaederinge plaetse binnen de Kerke van Varssenaere en hebben geresolveert ende vastgesteld het gonne hier naer zal volgen.

Aengezien dat de Kerke van Varssenaere als nu verciert, is met eenen nieuwen orgel, zoo zal Rochus van den büsche actüeelen Koster over het speelen met den orgel op de zondaegen en mestdaghen, als mede de Loven profyteren uijt de Kerke de Somme van vijf ponden grooten Cou rant, voor pensioen van een geheel Jaer, in ganck nemende met den Eersten September van den jaere i806.

op Conditie waert bij aldien de prochiaenen hem bij inschrijvinge quaemen te pensioneren dat de Kerke als dan zal ontlast zijn, van de vijf ponden grooten te Jaere.

gedaen in onze vergaederinge daete als boven

(4 handtekeningen ut supra)

fol 24

Varssenaere Deze Zesden augustus i809

hebben wij ~~mijn~~heer den president ende kerkmeesters der Kerke van

Varssenaere bij een vergaedert in onze gewoonelycke plaetse in de Kerke en hebben geresolveert en beslooten het hier naer volgende.

Op het raport aen ons gedaen door den orgelist, verklaerende dat er menigvuldige fouten in de registers van den orgel gekomen zijn, hebben wij vastgesteld van den zelven orgel te laeten examineren om te erstellen door sieur hooghuys orgelmaeker, en daer mede belast Christianus Verleij mede Kerkenmeester voor de uytvoer dezer en den toezigt. als mede met de betaeling te doen over de reparatien vermits uitreckende acquit zal het hem in rekeninge valideren,

actum in onze vergaederinge Date als boven

(4 handtekeningen ut supra)

fol 37

Varssenaere den elfsten augustus jaer 18ii

hebben wij heer president ende kerkemeesters der kerke van varssenaere bij een vergaedert in onze gewoonelycke plaetse in de kerke Ende hebben aldaer geresolveert ende geaccordeert met sieur gerrit hooghuis meester orghel maeker, van den orghel staende in deze Kerke Jaerlycks te laeten examineren en te erstellen besonderlyck de stemmen aen de trompetten te geven, als die manqueeren, als ook ander geluyt pijpen, met het onderhout van den blaesbalcke. Dit alles t'zijnen laste bij aldien er geen nieuwe stucken aen en manqueeren. De nieuwe stucken blijven een last voor de kerke.

Dit accoort gemaekt voor een jaer, en te Jaere voor de somme van twee vlaemsche Kroonen ider jaer. Ingegaen met den 15 augustij jaer 1811 en zal verschijnen met den 15 augusty 1812 wanneer het jaer van betaeling zal vallen, en zoo voorts van jaere te jaere tot weder roepend aen deze van beyde kanten hunne obtie in teken der waerheijt hebben wij Contractanten Dezen bovenstaenden act onderschreven met ons gewoonelyckt handteeken

Actum gedaen in onze vergaederinge Dato als boven vermeldt.

p. j. campagne

Livin anthierens secret.

fol 67 Ten zelven dage (= 18 X^{bris} 1825) als vooren hebben zij ook besloten tot het maeken eener orgel waer over met den heer Van Peteghem organist tot Gendt accoord zal gemaekt worden

J. Serruys past

Jan de mornie

Christianus Verleye burg

Pr. De Bruyne

P.J. Van de Wiele

2) Samenvatting van gegevens, opgesteld in 1913 door de
toenmalige pastoor.

Orgel Kerke Varssenaere

1806 10 juni Beslissing een orgel te kopen, liggende bij de E. Paters
Discalsen, te Brugge, voortkomende uit het gesupprimeerd Klooster
der Carmussen te Brugge -

te kopen voor circa 50 ponden grooten courant aen Pater Anthonius
Carmus pater wonende te Brugge.

19 juli 1806 akkoord met P. Anthon. voor 40 pond - met levering van orgelkasse
en een tabernakel - id akkoord met orgelmaker Gerrit Hooghuis ...
66 pond 13 schell. en 4 grooten courant.

24 juli 1806 orde om den orgel te halen.

26 " " komt toe op 4 wagens.

27 " " orde tot doxaal te maken

7 Aug. 1806 De koster Rochus Vanden Bussche orgelist benoemd.

om te spelen zondagen en misdagen en loven - 5 pond groot.cour.- per jaar.

6 Aug. 1809 menigvuldige fouten aan den orgel, in de registers gekomen.-
Hooghuys belast met onderzoek en herstel.

1 aug 1811 - accoord met Hooghuys ... jaarlyksch onderzoek van den orgel ...
bijzonderlijk "de stemmen aan de trompetten te geven".

18 decemb. 1825 (Pastoor Serruys) besloten tot het maken van eenen orgel,
waarover met den heer Van Peteghem organist tot Gent accoord zal gemaakt
worden.

(29 ^{bris} 1827 als koster aangesteld Amandus Hautekiet.

3) Liber Memorialis (aangevangen in 1900).

1913

Herstelling aan den Orgel Het wordt noodig bevonden den orgel te "accordeeren".
De heer Cornelius De Paepe, zanger in de hoofdkerk van Brugge, oud-werkman bij
M. Verdeyn van Rousselare, wordt met het werk belast. De spelen zijn nog zeer
voldoende, beter misschien dan veel nieuwe. Ook heeft die hier met veel zorg en
vernuft zijne zaak volbracht. Er wordt een voetspel aangebracht : 't is te

zeggen de verbinding van de onderste noten, een gamme, met een nieuw toestel voor de voeten. 't zal een groot gemak bijbrengen, en statigheid aan 't spel. In den loop der herstelling vonden we, in de orgelpijpen stuksken gazetten en andere papieren, van, voorzeker daar in gebracht, wanneer de orgel gemaakt of hersteld wierd. En enige daten komen daarin voor nl. van 't jaar 1816.

Eene hoofding van een blad : "Journal (commercial) de Gand van 't jaar 1816; ook een stukske van 10 ventose 13 (= maart 1805).

Ook *t jaar 1824 - zie in een "Resolutieboek" (beginnende in 1804) eenige gegevens nopens orgel. Ik heb ze op een bladje papier bijeengeraapt, en in 't resolutieboek gelaten. - Zou ons orgel dan geen "Van Peteghem's" zijn, van Gent ? Die hebben een allerbeste naam.

1923

Herstelling orgel - Het kerkorgel werd door Hr Jos Loncke, orgelmaker te Eessen, gekuischt en geaccordeerd in de loop van den maand Mei; hem werd betaald de som van 124,00 fr.

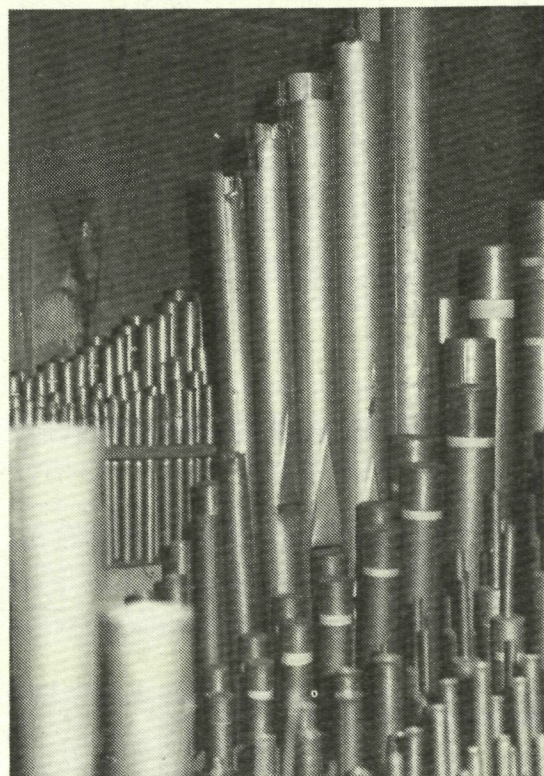
(1927?)

Elektrische ventilator voor het orgel - Op 16 en 17 November wierd in de kerk, door H^r Medard Lowagie van Brugge eene nieuwe electrieke leiding van drijfkracht geplaatst, bestemd om eenen motor-ventilator te doen werken en ook kunnende dienen om later mogelijks de klok te luiden met electrieke drijfkracht. Op 23 November werd door H^r Jules Anneessens van Meenen een electrieke motor-ventilator (prijs 3.300 fr) en een occasieblaasbalg zoo goed als nieuw (prijs 1500 fr.) aan het orgel geplaatst. Zie verder daarover, in het boek der beraadslagingen en zittingen van den kerkraad, het verslag der zitting van 2 Januari 1927.

**VARSENARE,
SINT-MAURITIUS**

Doksaal met orgel

Binnenpijpwerk